

VALAŠTIANSKY hlásmik

ročník XX. ■ číslo 3 ■ júl 2022 ■ dvojmesačník

Z OBSAHU VYBERÁME:

- Čo nevidno za dverami
- 50. ročník Festivalu dychových hudieb
- Technické služby informujú

Vážení spoluobčania, milí Valaštania,

rok sa nám pomaly, ale isto prelína do druhej polovice. Máme tu leto a najväčšiu radosť snáď majú deti. Začínajú veľké letné prázdniny, zatiaľ bez opatrení, takže všetko je povolené.

Obec ale ani počas leta nebude zaháľať. Bude pokračovať v začatých aktivitách. Dokončieva sa Oddychová zóna TDH, akurát na leto, budete tak môcť využiť ďalší priestor na oddych a relax. Opakovane už do tretice sa pokúšame vysúťažiť firmu na vybudovanie stojísk, pretože dvakrát bola súťaž neúspešná. V prípade realizácie chodníka na Piesku vedľa cesty I/72 prebehla verejná súťaž na zhotoviteľa diela úspešne, avšak zhotoviteľ vzhľadom na rast cien stavebných materiálov od zmluvy o dielo odstúpil. Počas

leta vyhlásime verejné obstarávanie na opravy ciest a chodníkov. Ak bude všetko bezproblémové, na jeseň bude vyasfaltované.

Letnú sezónu sme však odštartovali rôznymi podujatiami, spomeniem tie najúspešnejšie. Začiatkom júna OZ Valaštania v spolupráci s obcou zorganizovali veľmi pekné a žiadané tradičné podujatie Cesta rozprávkovým lesom. Obec aj v tomto roku oslavovala, pripomenuli sme si 50. jubilejný ročník Festivalu dychových hudieb. Slávili sme poriadne, ako sa na polstoročnicu patrí, dva dni. Verím, že každý, kto prišiel, tak si podujatie užil. Pri tejto príležitosti obec vydala ďalšiu publikáciu s názvom 50. ročník FESTIVAL DYCHOVÝCH HUDIEB VALASKÁ – MEMO-

RIÁL JOŽKA KUČERU. Publikáciu obdržala každá domácnosť. Festivalu obec venovala logo, ktoré ho bude sprevádzať, veríme tomu, ďalších 50 rokov. Slávili sme spolu ako jedna rodina. Ešte raz všetkým úprimne zo srdca ďakujem.

Takže, milé deti, žiaci, študenti, prajem vám úspešné ukončenie školského roka, prázdniny plné zážitkov, nových priateľstiev, radosti a načerpania hlavne pozitívnej energie. Užívajte leto plným priehrástím.

A nám ostatným, berme si príklad z našich detí.

Mgr. Peter Jenča,
starosta obce

ČO NEVIDNO ZA DVERAMI

V každom vydaní Valaštianskeho hlásnika sa snažím vždy informovať o tom, čo sa v obci robí. Pod výrazom „čo sa v obci robí“ si to väčšina spája s priamou predstavou tej ktorej činnosti. Či je to oprava chodníkov v cintoríne, alebo nová fasáda. Sú to viditeľné, hmatateľné a neodškriepiteľné veci. Teraz vás chcem informovať aj o tom, na čom obecný úrad pracuje a nie je to vidno. Skôr, v konečnom dôsledku, sú to staré chrasty, po ktorých ostávajú mapy, ktoré sa už možno nikdy nevyhaja.

Naša obec je jedna z mála obcí, v ktorej je všetko. Skutočne. Bývať v obci znamená komfort, pretože dostupnosť je tu viac než primeraná na všetky strany, služby a ich poskytovanie tiež. Prostredie nádherné. Len akoby v nej zastal čas.

Predchádzajúce vedenia ako aj poslanecké zbory sa snažili, verím tomu, v dobrej viere budovať túto obec. Ako aj zveľaďovať jej majetok. Pomáhať predovšetkým Valašťanom. Avšak uvediem pár príkladov, kedy mám pocit, že sa nevieme pohnúť ďalej. Dom kultúry je síce majetkom obce, ale v správe bytového spoločenstva. Nakolko celý objekt je na liste vlastníctva vedený ako polyfunkčný dom, ktorého súčasťou je aj dom kultúry - „kino“ a priestor bývalej Palmy. Pre zaujímavosť práve dom kultúry má dve orientačné čísla 460/4 a 460/5. Inak polyfunkčný dom má tieto orientačné čísla: od lekárne je to 460/6, stred 460/7 a od pošty – 460/8. Priestory bývalej Palmy majú označenie 471/11. Takto je stav vedený na liste vlastníctva. Všetko by mohlo byť akoby v poriadku, keby... Keďže je to takto, obec má sťaženú pozíciu v prípade žiadostí pri dotáciách, napríklad na zateplenie, opravu strechy a ďalšie, čo sa týka interiéru samotného kina, pretože to nie je samostatná budova, vedená podľa príslušného kódu, ale polyfunkčný dom. Riešenie? Možnosti? Odčleniť dom kultúry od ostatku polyfunkčnej budovy (od bytovky) označenej na budove 460/4, 5! Na odčlenenie je potrebný 100 % súhlas všetkých vlastníkov predmetného objektu. Už keby sa k odčleneniu nevyjadril iba jeden, odčlenenie je odkázané na zánik. Ale aby toho nebolo málo, pozadie je zamotanejšie. O kino samotné sa má starať bytové spoločenstvo ako jeho legitímny správca, čo za tie roky nikdy nerobil, na druhej strane správca tvrdí, že obec mala platiť za nebytový priestor, rozumej kino, do fondu opráv. Kto má pravdu? Ťažko povedať. Obec však podniká kroky, ako sa posunúť ďalej. Valaská má dnes obrovský a skutočne honosný kultúrny stánok, pretože Valaštania odkiaľkoľvek kultúrou a tradíciami žili a vlastnými rukami kultúrny stánok vybudovali, ale naši predkovia sa musia obracať v hrobe, čo dnes s „kinom“ riešime, resp. ako „kino“ dopadlo.

Viac ako tri roky riešim, teda od nástupu do funkcie starostu - nedôstojný vstup do polyfunkčného domu, v ktorom máme obecný úrad. Denne, každé ráno nachádzame vo vestibule pachy a mláky po vykonaných ľudských potrebách, častokrát obsahy ľudských žalúdkov, neskutočný neporiadok – odhodnené odpadky, opalky z cigariet. Skutočne hodné na námestie a na vstup na obecný úrad! Problém nerieši bytové spoločenstvo, o problém sa nezaujímajú samotní obyvatelia bytového domu 460. Nie je to priestor obecného úradu, zdôrazňujem, nie je to priestor obecného úradu. Obec Valaská má taký istý podiel, ako ostatní obyvatelia bytovky. Záleží na riešení tejto situácie iba obecnému úradu? Záleží. Každé ráno to upratuje jedna pani v rámci aktívnej činnosti, teda nie za peniaze bytového spoločenstva, ktorej som nesmierne vďačný za jej prácu, pretože by to nemal kto robiť a brodili by sme sa v špine a v odpadkoch, zavalení hlodavcami a kdejakou hávedou. Vlastníci, či obyvatelia tohto domu – konkrétne vstup od námestia, či zboku od materskej školy vôbec nedbajú na hygienu. Odpadky častokrát nechávajú na spoločných chodbách, spoločné priestory zapratávajú nepotrebným nábytkom. Toto je vizitka občanov, nie obce. A aj prostredníctvom tohto príspevku apelujem

na všetkých z tohto bytového domu, zaujímajte sa o svoje prostredie, o kultúru života. Dohodol som spoluprácu aj s Obvodným oddelením Policajného zboru v Podbrezovej, do tejto časti bude častejšie zachádzať hliadka a pitie alkoholu, či fajčenie tam, kde je to zakázané, bude sankcionované.

Obec sa takisto pozrie na užívanie terás predmetného obytného domu. Sú vlastníctvom obce, kto ich užíva? Verím, že samotní užívatelia sami prídu na obecný úrad dať veci do poriadku. Ak nie, obec bude postupovať v súlade so zákonom.

A ešte k nebytovým priestorom. Obec disponuje lukratívnymi nebytovými priestormi, ktoré sú využívané na podnikateľské účely. Obec vychádza v ústrety všetkým Valašťanom, že im priestory poskytuje, ale.... Obec zo zákona má povinnosť o svoj majetok sa starať, zveľaďovať ho, udržiavať ho. Desiatky rokov v obecných priestoroch neboli robené bezpečnostné revízie. Dnes je to už minulosť. Za dva roky sa do nebytových priestorov investovalo takmer štyridsaťtisíc eur. Toto tiež nikto neriešil. Môžem smelo povedať, že dnes sú revízie na všetky nebytové priestory.

Majetok. Pozemky. Záhradky. Obec za toto krátke obdobie spracovala sumár majetku, s ktorým bolo dlhodobo nakladané bez zmluvného vzťahu a bude postupne vyzývať užívateľov k presnej identifikácii a ďalšiemu postupu, ktorého cieľom bude podpísanie nájomnej zmluvy. Záhradky? Odpredaj sa riešil od roku 2014. Takmer 8 rokov sa s tým nepohlo. Čo je špecifikom Valaskej, obecné sa častokrát užíva ako „moje“. Veď odkiaľživa tomu tak bolo. Všetci si musíme uvedomiť, čo je moje, je moje, ale čo je obecné, to je obecné a obec tak bude aj konať. Čo určite za zmienku stojí, je napríklad „legalizácia“ domu smútku. Ešte donedávna nemal ani len pridelené súpisné číslo. Kedy bol postavený? Poviem, dokončený bol v roku 1978. Prečo to nikto predtým neriešil? Dnes je to už na poriadku. Pred pätnástimi rokmi obec nadobudla za 1 korunu vleký na Chvatimechu. Je to unikát, skutočne nič, čo nenájdete nikde v Európe, možno vo svete. Čo myslíte, boli zaradené do majetku obce? Nie, neboli. Dnes už tam figuruje. Finančné prostriedky obce sú vynakladané na ohodnotenia majetku, analýzy a podobne, len aby sme všetko dali do poriadku. Je dobré, že v konaní v týchto veciach mám podporu obecného zastupiteľstva.

Pohľadávky. Obec Valaská sa môže hrdiť najlepším pracovníkom na úseku daní a poplatkov. Určite nielen v okrese, ale aj v celom kraji. Obec má takmer 100 % výber daní a poplatkov. Avšak v roku 2019 stav pohľadávok prevyšoval sumu stotisíc eur. Prečo? Pretože sa obec v minulosti týmito vecami nezaoberala. Nebolo to však na zamestnancovi úradu, ale na jeho vedení, ako aj na zastupiteľstve. Sú to, ako to ja volám, stariny. Existujú daňové pohľadávky staršie ako desať rokov, nájdeme aj 17-ročné, nedaňové staršie ako tri a viacročné. Ale aj do toho sme sa pustili. Dnes máme pohľadávky niečo cez 65 tisíc eur. Postup pri nakladaní s pohľadávkami sme nastavili a pohľadávkami sa obec spolu s obecným zastupiteľstvom bude zaoberať raz v roku. V súlade so zákonom a zásadami hospodárenia a nakladania s majetkom obce.

To je len pár okruhov a načretia do problematiky, ktorou sa na obecnom úrade zaoberáme od môjho nástupu do funkcie. Roky sa tým nikto nezaoberal a menoval som skutočne len zlomok problémov, s ktorými bojujeme. Je nesmierne obdivuhodné, že pri tak nízkom počte zamestnancov riešime problémy minulosti a popri tom riešime bežnú dennú agendu, opravy, údržby či investície. Chcem len upresniť, že v súčasnosti na úrade pracuje 15 zamestnancov, nerátajúc mňa, pani hlavnú kontrolórku a opatrovatelku. Patrí im moje poďakovanie. Viem, mám to takmer každý deň, všetci chcete všetko a už včera bolo neskoro. Riešime naozaj všetko v rámci našich fyzických možností. Verím však, že sa posúvame smerom dopredu.

Mgr. Peter Jenča, starosta obce

ODDYCHOVÁ ZÓNA TDH

V týchto dňoch obec prostredníctvom Technických služieb Valaská dokončuje oddychovú zónu – mini parčík pri bytovom dome TDH 457. Existujúci chodník, ktorý prepája v tomto mieste Chalupkovu ulicu s TDH, bol zrekonštruovaný. Asfaltový povrch bol vymenený za vodopriepustnú betónovú dlažbu. Priestor sa doplnil ešte o jeden „oddychový“ chodník, ktorý slúži na pobyt v parčíku. Vysadili sme tu tri listnaté stromy – Prunus cerasifera 'Nigra' / Slivka čerešňoplodá

Nigra - ktoré budú na jar pútať pozornosť ružovými kvetmi a počas roka krásne sfarbeným lístím. Vysadené boli aj kríky, trvalky a okrasné trávky, ktoré budú postupne kvitnúť od jari do jesene. Priestor sa tiež doplní o tri lavičky. Oddychová zóna územie zatriaktívni, ale tiež nesmieme opomenúť jej ekologický a environmentálny prínos. Vďaka vysadeným stromom, ale aj ostatným rastlinám, bude priestor príjemnou zónou na odpočinok domácich, ale aj návštevníkov obce. Vy-

Vizualizácia oddychovej zóny TDH

budovaním oddychovej zóny chceme obyvateľom poskytnúť priestor, kde sa môžu stretávať, oddýchnuť si a načerpať pozitívnu energiu z kvitnúcej zelene. Táto zóna bude tiež zachytávať dažďovú vodu z príľahlej komunikácie a zadrží ju v tomto priestore. V budúcnosti chceme podobné projekty vybudovať aj na iných

miestach vo Valaskej, a tým ešte viac zatriaktívniť obec.

Ing. Janka Rástočanová

13. KOMNATA

Mária Pacerová

Život je okamih.

*Vojdeš dnu, prebehneš komnaty
a skôr ako sa stihneš zabývať,
ocitneš sa pri východe.*

*Spíšeš pamäti pre tých,
čo prídu po tebe,
aj keď vieš, že podobne ako ty,
vojdu dnu, prebehnú komnaty
a skôr ako sa stihnú zabývať
ocitnú sa pri východe.*

*Nekonečný kolobeh,
alebo začarovaný kruh?
Kto nazrel do 13. komnaty,
našiel odpoveď:
„Spoznávaj zákony života
a nechaj sa nimi viesť.“*

*13. komnata.
Každý z nás má svoju
13. komnatu,
no nie je jednoduché vojsť dnu.
Trebá na to bedlivosť,
cit a odvahu.*

*Komu sa to podarí, objaví zázrak
života.*

*Jeho zmysel, svoje miesto
v ňom i cieľ
a bude šťastní.*

*Želám vám, aby ste tú svoju
13. komnatu našli.*

*PS: Mám typ týkajúci sa zmyslu
života:
Zošľachťovať seba, svoje okolie.*

Poštová schránka

Obci sa opäť podarilo vyrokovať so Slovenskou poštou, a. s. umiestnenie poštovej schránky na budovu bývalého MNV v materskej časti.

Veríme, že bude maximálne využívaná.

Z-BOX UŽ AJ VO VALASKEJ

Obec Valaská umožnila zásielkovej spoločnosti na verejne dostupnom mieste inštalovať box na doručovanie zásielok. Udialo sa tak už v máji, nainštalovaný bol Z-BOX od spoločnosti Packeta. Ide o samoobslužné výdajné miesto Packety, vďaka ktorému si svoju zásielku vyzdvihniete, kedy to komu vyhovuje. Z-BOX je napájaný solárnym panelom a funguje preto autonómne, bez potreby napojenia na elektrinu. Je situovaný v priestoroch trhoviska. Výhodou je, že Z-BOX je k dispozícii 24 hodín denne, 7 dní v týždni, čo občanom uľahčuje rýchle a pohodlné prebratie zásielky.

Ku vyzdvihnutiu zásielky je potrebné si do mobilného telefónu stiahnuť aplikáciu Packeta, telefón musí mať zapnutý bluetooth a GPS, ďalej stačí už len postupovať podľa pokynov v aplikácii.

Podľa informácií od občanov, táto služba je využívaná hneď od samotného spustenia a len s pozitívnymi ohlasmi.

Mgr. Alena Neuzerová

Z rokovania Obecného zastupiteľstva obce Valaská

Výpis z uznesení 22. zasadnutia

Obecné zastupiteľstvo po schválení programu a procedurálnych otázkach a Správy o plnení uznesení zobralo na vedomie Správu č. 2/2022 hlavnej kontrolórky obce Valaská. Nasledovali:

Z EKONOMICKÝCH ZÁLEŽITOSTÍ:

OcZ zobralo na vedomie:

- informáciu o účelovom Rozpočtovom opatrení č. 2/2022

OcZ schválilo:

- Rozpočtové opatrenie č. 3/2022

OcZ zobralo na vedomie:

Zmluvu o spolupráci so Združením miest a obcí Slovenska a nesúhlasilo s uzatvorením Zmluvy o spolupráci

Z MAJETKOVÝCH ZÁLEŽITOSTÍ

OcZ schválilo:

- uzatvorenie zmluvy o budúcej zmluve o zriadení vecného bremena medzi Mestom Brezno (budúci oprávnený) a Obcou Valaská (budúci povinný) z vecného bremena. Vecné bremeno bude spočívať v časovo neobmedzenej povinnosti budúceho povinného z vecného bremena strpieť na zaťažených pozemkoch (RKN č. 1732/101 o výmere 15048 m²; EKN 1732/102 o výmere 7944 m², parcela CKN 3088 o výmere) právo budúceho oprávneného z vecného bremena na výstavbu a umiestnenie stavby „Cyklotrasa Brezno – Valaská“, v rozsahu, v akom bude po zrealizovaní stavby vyznačená na porealizačnom geometrickom pláne; právo budúceho oprávneného z vecného bremena na prevádzkovanie, užívanie, údržbu, opravy, rekonštrukciu, modernizáciu stavby „Cyklotrasa Brezno – Valaská“, a za tým účelom strpieť právo vstupu, prechodu peši, vjazdu, prejazdu, výjazdu zamestnancov, vozidiel a mechanizmov budúceho oprávneného z vecného bremena, príp. zamestnancov, vozidiel a mechanizmov ním určenej organizácie. Vecné bremeno bude zriadené za podmienok: náklady na správne poplatky spojené s návrhom na vklad vecného bremena do katastra nehnuteľnosti bude znášať budúci oprávnený z vecného bremena; vyhotovenie geometrického plánu na náklady s tým spojené bude znášať budúci oprávnený z vecného bremena; vecné bremeno bude zriadené ako vecné právo a vecné bremeno bude zriadené za odplatu jednorazovú náhradu vo výške 1 (jedno) EURO.
- zámer Opráv ciest, odstavňých plôch a chodníkov v obci Valaská

v roku 2022, a to nasledovne: Chalupkova ulica, výmera 1050 m², dĺžka 300 m; Hronská ulica, pred domom č. 419, výmera 357 m²; dĺžka 58 m; Hronská pred domom č. 432, výmera 230,30 m², dĺžka 49 m; Ulica TDH pred domom č. 463, výmera 311,45 m², dĺžka 57 m; ulica TDH pred domom č. 462, výmera 237,50 m², dĺžka 47,50 m; Októbrová ulica pred domom č. 470, výmera 421,50 m², dĺžka 64,50 m; ulica TDH pred domom č. 457, výmera 218,0 m², dĺžka 46,0 m; TDH – chodník (začiatok úseku v križovatke s Tehelnou ulicou – koniec úseku v križovatke s Námestím 1. mája, dĺžka 135 m, šírka 3 m a TDH chodník, začiatok úseku pri budove COOP Jednota – koniec úseku odbočka na Švermou ulicu) dĺžka 156 m a šírka 3 m, všetko ďalej tak, ako je zakreslené v mapovom podklade. Finančné prostriedky na opravy ciest, odstavňých plôch a chodníkov budú financované z vlastných zdrojov obce, určených na opravu a údržbu miestnych komunikácií.

- Vyhlasiť verejné obstarávanie na predmet zákazky „Opravy ciest, odstavňých plôch a chodníkov v obci Valaská na rok 2022“.

OcZ zobralo na vedomie a schválilo:

- Predaj pozemku Mgr. Petrovi Vozárovi z Valaskej, parcela C-KN č. 1913 o výmere 18 m², druh pozemku – zastavaná plocha a nádvorie z dôvodu usporiadania právneho vlastníckeho vzťahu k pozemku, na ktorom je postavená stavba vo vlastníctve žiadateľa za kúpnu cenu 7,- EUR/m²

OcZ zobralo na vedomie:

- žiadosť Adama Tekela z Valaskej o odkúpenie pozemku, zároveň obecné zastupiteľstvo odporučilo predmetnú žiadosť postúpiť advokátskej kancelárii za účelom určenia postupu z dôvodu duplicitného vlastníctva vychádzajúc z rozhodnutia Okresného úradu v Brezne a za účelom zastupovania obce vo všetkých právnych úkonoch v danej veci.

V BODE RÔZNE OBEČNÉ ZASTUPITEĽSTVO:

OcZ zobralo na vedomie:

- Informatívnu správu k riešeniu humanitárnej pomoci obce Valaská v súvislosti s vojnovým konfliktom na Ukrajine.

Všetky uznesenia sú zverejnené na webovom sídle obce www.valaska.sk.

Mgr. Dana Kmetová, prednostka obecného úradu

Hasiči s hrdosťou oznamujú

S hrdosťou vám oznamujeme, že pri príležitosti osláv svätého Floriána, patróna hasičov, bolo Dobrovoľnému hasičskému zboru obce Valaská v Banskej Bystrici udelené vyznamenanie

za mimoriadne nasadenie pri zdolávaní požiarov a nežiaducich udalostí v Banskobystrickom kraji za rok 2021. Ocenenie prevzal starosta obce Valaská, Mgr. Peter Jenča,

spoločne s členmi DHZO Valaská. Aby toho nebolo málo, členovia Dobrovoľného hasičského zboru Valaská získali jedno z najvyšších vyznamenaní, a to „Čestnú zástavu Dobrovoľnej požiarnej ochrany Slovenskej republiky“. Túto zástavu získal náš zbor pri príležitosti 145. výročia založenia hasičstva vo Valaskej a bola udelená Prezidiom Dobrovoľnej požiarnej ochrany Sloven-

Michal Lengyel

TECHNICKÉ SLUŽBY VALASKÁ INFORMUJÚ

Blíži sa pomaly letné obdobie. Zamestnanci TS naďalej zbierajú každý pondelok a piatok biologický odpad, pokračujú v kosení a čistia obec od odpadkov, ktoré nezodpovední ľudia vyhadzujú na verejné priestranstvá. V minulých týždňoch boli umiestnené po obci veľkoobjemové kontajnery na zber odpadu, vo verejnom roz-

hlase odznela informácia o tom, čo do tých kontajnerov patrí a čo nie. Ľudia sme rôzni a každý si to vysvetlil po svojom, nakoniec v kontajneroch skončilo aj to, čo tam byť nemalo, a nielen v kontajneroch. Odpad rôzneho charakteru - chladničky a pneumatiky sa povalovali všade okolo. Chceme požiadať obyvateľov, ktorí majú

starý elektrický odpad (chladničky, práčky, sporáky, mikrovlnky), aby ich doniesli na zberný dvor, prípadne nám zavolali a my im pomôžeme s odvozom a následnou likvidáciou.

Ako ste si už určite všimli, začali sme s budovaním oddychovej zóny na ulici Trieda dukelských hrdinov, smerom na Chalupkovu ulicu. Začalo sa vybudovaním nového chodníka, ďalej sa pokračuje terénnymi úpravami, nákupom rastlín a stromov a v poslednej fáze tam budú osadené lavičky. Na futbalovom štadióne budujeme podkladovú plochu pod nové striedačky, opravujeme a asfaltujeme výtlky na miestnych komunikáciách. Na Piesku v klube dôchodcov sme začali s rekonštrukciou oplotenia, ktoré sme začali výmenou starej vstupnej brány. V starej Valaskej sme vybudovali nové vyústenie na dažďovú

vodu z Cesty osloboditeľov a Vladislava Valacha, Na Studničke sa vykonala oprava zdeformovanej cesty. Za pomoci špeciálnej frézy sa bezpečne odstránilo 21 starých pňov, ktoré ostali na rôznych miestach v obci po výruboch z minulých rokov.

Druhý júnový víkend sa uskutočnil Festival dychových hudieb Valaská, kde zamestnanci pomáhali pri organizovaní a zabezpečení plynulého chodu festivalu. Festivalu predchádzala príprava priestorov, osadenie pódia, výroba nových drevených stánkov, zabezpečenie zábran a mnoho iného. V nasledujúcich týždňoch máme v pláne pokračovať v kosení verejných priestranstiev a dobudujeme oddychovú zónu, plánujeme rekonštruovať všetky autobusové zastávky v obci a mnoho ďalších projektov.

Michal Lengyel

Centrum príležitostí Valaská

Na Horehroní vzniká Centrum príležitostí Valaská, multifunkčné inklúzívne centrum v obci Valaská, vďaka ktorému majú zraniteľné skupiny ľudí šancu dostať sa k práci. Pomôžu im pri hľadaní.

Pomôcť pri hľadaní práce a zlepšiť podmienky pre život - to je cieľ novovznikajúceho Centra príležitostí Valaská. Ide o unikátny koncept, ktorého súčasťou je komunitná a poradenská činnosť, realizácia vzdelávacích a prípravných programov, ale aj sprostredkovanie pracovných možností v sociálnych podnikoch priamo v centre alebo u partnerských organizácií.

Niektoré z aktivít centra fungujú už roky, ďalšie sa postupne rozbiehajú.

Jedným z veľkých míľnikov je práve sa rozbiehajúci projekt Centrum príležitostí Valaská, „Rozvoj multifunkčného centra inklúzie“, ktorý je realizovaný

vďaka podpore z nórskeho fondu.

Projekt:

- umožní ďalšie vytváranie pracovných miest formou spoločensky prospešnej ekonomiky: rozšírenie fungujúcej pracovne a vytvorenie nového sociálneho podniku, komunitnej kuchyne - gastro zariadenia, ktoré okrem chutného jedla bude poskytovať priestor pre praktické vzdelávanie pre budúcich profíkov a možnosť uplatnenia v podobe pracovných miest pre zraniteľné skupiny,
- sprístupní sociálne poradenstvo a služby komunitného centra vytvorením pobočky KC Valaská,
- vytvorí kariérové a vzdelávacie centrum zamerané na rozvoj zručností potrebných pre úspešný život.
- Súčasťou projektu budú aj aktivity zamerané na poskytovanie zaujímavých služieb pre ľudí z okolia a rozbeh Festivalu rozmanitosti.

Mgr. Ivan Mako

„Všetko, čo je hodnotné v ľudskej spoločnosti, závisí od príležitosti pre rozvoj, ktorá sa poskytuje jednotlivcovi.“

Albert Einstein

ODVOZ ZMESOVÉHO KOMUNÁLNEHO ODPADU Z RODINNÝCH DOMOV

Od nového roku zabezpečuje odvoz zmesového komunálneho odpadu z rodinných domov nová zberová spoločnosť. Odvoz odpadu z kuka nádob sa uskutočňuje každý páry týždeň v utorok. Nakoľko pravidelne dochádza k neodevezeniu zmesového komunálneho odpadu v stanovenom termíne, žiadame vás, aby ste svoje nádoby na odpad vyložili pred rodinný dom na viditeľné miesto buď deň vopred, alebo do 6.00 hod. v deň vývozu. V prípade, že vám nebude odpad vyvezený, nahláste túto skutočnosť na obecnom úrade na tel. č. 048/6711506. Ďakujeme za pochopenie.

Mgr. Janka Maličká

JUBILEJNÝ 50. ročník FESTIVALU DYCHOVÝCH

Písal sa rok 1971, keď sa kapelníci okolitých dychových hudieb dohodli na spoločnom vystúpení. Nacvičili aj spoločné skladby a odohrali svoje koncerty prvýkrát v Brezne. Tak sa zrodila myšlienka zahrať si takto každý rok. Tak vznikol Festival dychových hudieb. Možno aj preto, že Valaská je uprostred medzi Breznom a Podbrezovou, sa festival ďalej konal u nás vo Valaskej. Na festivale sa vystriedalo doteraz mnoho rôznych kapiel, orchestrov, no základom boli vždy hudby z okolia. Na začiatku to bol Dychový orchestr Brezno, Dychový orchestr Strojární Piesok, Dychová hudba Železiarne Podbrezová, Dychový orchestr ZVT Tesla z Banskej Bystrice a náš, vtedajší Dychový orchestr Valaská. Dychové hudby ZVT Tesla a Strojární Piesok časom zanikli. Musíme priznať, že „nová doba“ priniesla pre dychové hudby nárast nezáujmu o hru na dychové nástroje a so zánikom závodov, ktoré tiež hudby podporovali, zanikli aj tieto orchestre. K stabilným účastníkom festivalu ale zase pribudla DH Selčianka a DH Mostárenka, malé dychové hudby. A tak sa druhý júnový víkend konal náš festival už päťdesiaty raz. Už pri jeho 40. ročníku sme sa zaoberali myšlienkou urobiť festival dvojdňový. Splnilo sa to pri jubilejnom 50. ročníku, keď sa na tom zhodli organizátori aj prípravný výbor festivalu ešte na jeseň minulého roku a všetko smerovalo k organizácii dvojdňového festivalu.

Prvý festivalový deň patril malým dychovým hudbám. Miesto konania prvého dňa festivalu bolo vybrané nie náhodne. V materskej časti obce dychoška vo Valaskej vznikla z radov našich hasičov, tu dychoška aj dlhé roky nacvičovala v budove bývalého MNV. A v neposlednom rade chceli sme do festivalu zapojiť aj túto časť obce. Po úvodnom otvorení festivalu, znelke obce a príhovore pána starostu, zahrali zvučku festivalu muzikanti z DH Selčianka a DH Švitorka, začalo sa koncertovať. No najprv sa prihovoriť prítomným ten, ktorého meno nesie náš festival – Jožko Kučera - v krátkom úryvku z relácie Rádia Regina Kapela hraj, ktorá bola nahratá v roku 2006 pri príležitosti 50. výročia založenia Dychového orchestra Valaská. Prvá sa predstavila so svojím programom DH Selčianka z Banskej Bystrice s kapelníkom Martinom

Brhlíkom, nasledovala DH Mostárenka pod vedením Mateja Krellu a za nimi nastúpila domáca DH Švitorka. Išlo skôr o spomienku na túto malú dychošku, ktorá kedysi hrávala po celom okolí a Horehroní v časoch, keď dychoška prekvitala a bola žiadaná. So zánikom DH Strojární Piesok po revolúcii Švitorka prestala hrať. A tak sme si na ňu spomenuli, a to priamo ústami jej speváka a zakladateľa – Jožka

Kučeru - prostredníctvom zachovanej nahrávky z vystúpenia Švitorky, cca pred 20 rokov. Ako povedal jej kapelník, Juraj Kubove, ktovie, čas ukáže, či Švitorka nenaberie druhý dych. No a záver patril prvému bonbóniku nášho festivalu. Zavítala k nám prvýkrát DH Místříňanka z južnej Moravy, jedna z najlepších česko-moravských dychoviek. Boli skutočne skvelí, krásne kroje, krásny spev, krásny zvuk a krásne piesne určite potešili nielen milovníkov dychovky. Místříňanka nie je kapela, ktorá je účelovo poskladaná z profesionálov, ale má 55 ročnú tradíciu. Kapelníkom je František Pavluš. Sme radi, že sa našli aj tanečníci, ktorí si schuti zatancovali až do neskorého večera. Zhodli sme sa, že toto miesto má svoje čaro, má príjemnú retroatmosféru a cítili sme sa tu veľmi príjemne. K tomu všetkému prispel nielen majiteľ Hostinca pod Úbočou, Erik Bachratý, úpravou okolia, samotných priestorov hostinca a chutným občerstvením, ale aj remeselníci v stánkoch, či aktivity pre deti, ktoré pripravilo OZ Pekný deň.

Festivalová nedeľa bola slávnostná a patrila veľkým orchestrom. Krásne pripravené a slnkom zaliate námestie, pódium, stan pre divákov, remeselníci, občerstvenie, to všetko dávalo predzvesť krásnemu dňu. Druhý festivalový deň otvorila znovu znelka obce, slávnostný príhovor pána

starostu a znelka festivalu. Privítali sme i vzácných hostí, pani riaditeľku Stredoslovenského osvetového strediska Banská Bystrica, Tatanu Salajovú, predsedu Združenia dychových hudieb Slovenska, Vladimíra Dianišku, ale i pána Vladimíra Strmeňa, priameho účastníka SNP, bývalého člena vojenskej hudby a Dychovej hudby ZVT Tesla Banská Bystrica, ktorá bola pri zrode festivalu a ktorú v podstate osobne zastúpil. Privítali sme i všetky tri dcéry Jožka Kučeru, ktoré taktiež pozdravili 50. ročník festivalu. Kolotoč vystúpení jednotlivých veľkých orchestrov rozprúdil Detský dychový orchestr ZUŠ Brezno s dirigentom Mariánom Švoňavom. Plné pódium detí s podporou starších hudobníkov a učiteľov breznianskej ZUŠ-ky, plné pódium aktuálnych majstrov Slovenska v kategórii mládežníckych orchestrov. Tento titul získal detský orchestr len pred pár týždňami na celoslovenskej súťaži Oddych po dych v Púchove. Gratulujeme, deti, a ďakujeme za krásny koncert plný pekných moderných i ľudových melódii. Po deťoch z Brezna nastúpila na pódium najstaršia dychová hudba na Slovensku, Dychová hudba Železiarne Podbrezová, s pestrým programom melódii zo známych filmov, muzikálov, operiet či z pera klasikov z oblasti dychovej hudby, potešili a niektoré aj pobavili, i skladby so spevom. Tretí nasledoval náš Tanečný orchestr Valaská so svojím programom pod vedením Janka Jenču. Zahrali sme prierez toho, čo sme ako Tanečný orchestr nacvičili a pridali aj pár nových vecí, čo sme po období COVIDu stihli nacvičiť, ako napr. zmes melódii Mira Žbirku, ktorého sme takto pozdravili do neba po jeho náhlom nedávnom odchode. Ako spevák sa s našim orchestrom predstavil talentovaný spevák z Horehronia, Adrián Ševc, s ktorým sme nadviazali spoluprácu len nedávno. Jarka Bániková neodišla, ale zostala v známom šlágru Ja už tu zostanem. Po nás nastúpil Dychový orchestr Brezno pod taktovkou Mariána Švoňavu s pekným moderným programom. No a záver patril druhému hostovi nášho festivalu - Vojenskej hudbe Banská Bystrica. Vojenská hudba príde na festival vždy, keď jej to neprekazia jej iné služobné povinnosti. Tentokrát však nastúpila v plnom obsadení s dirigentom Jánom Goliašom a so špeciálnym hosťom, spevákom Ludom Kurucm, ktorý svoj úžasný hlas ukázal v krásnych piesňach Franka Sinatra a hlavne Karola Duchoňa. Bol to

HUDIEB – MEMORIÁLU JOŽKA KUČERU

skvelý zvuk, skvelý koncert, ktorý sme si užili do neskorého večera. Vojenská hudba mala však ešte jedného hosťa, ktorý si s ňou zahral. Medzi nami vyrastá ďalší talent, len 12-ročný Filip Nomilner z Hronca, náš člen, člen detského aj veľkého orchestru v Brezne, žiak našej ZUŠ, kde sa učí na klavír, ale hre na trúbku ho učí výborný muzikant a učiteľ, Matej Krella v ZUŠ Brezno. Filip sa len týždeň pred festivalom zúčastnil medzinárodnej interpretačnej súťaže v hre na dychové nástroje v Brne, kde získal v ťažkej konkurencii skvelé druhé miesto v kategórii Junior. Aj takéto úspechy mu otvorili dvere k účinkovaniu s takým telesom, ako je Vojenská hudba Banská Bystrica, s ktorou si zahral Largo zo Symfónie z Nového sveta od Antonína Dvořáka v modernom podaní.

Áno, festival sa trochu časovo pretiahol, ale pri 50. ročníku to je odpustené. Nemôžeme zabudnúť ani na skvelé Zvolenské mažoretky pod vedením Zuzany Niščákovskej. Boli perfektné, nie náhodou sú medzi nimi aj majstri Slovenska. Keďže festival

ta Národného osvetového centra bola udelená aj obci Valaská za 50-ročné organizovanie festivalu dychových hudieb. Sme veľmi radi, že po dlhom čase poctil svojou účasťou náš festival aj predseda Združenia dychových hudieb Slovenska, p. Vladimír Dianiška. Aj on odovzdal poďakovanie a medailu Združenia dychových hudieb Slovenska týmto hudobníkom: Ján Jenča, Róbert Hlaváčik, Milan Tehlár, Marián Mojžiš (TOV), Ľudovít Horňák, Štefan Plachý, Jozef Hodál in memoriam (Selčianka), Vojtech Kotrán (DH ŽP), Ivan Sýkorka, Marián Kučera, Ľubomír Vais (DO Brezno). Poďakovanie a medaila Združenia dychových hudieb Slovenska bola udelená aj obci Valaská za organizáciu festivalu a podporu a rozvoj tradície dychovej hudby v obci a regióne.

Tohtoročný festival bol spojený i s ďalšími výročiami. Náš Tanečný orchester si vlni pripomínal svoje 65. výročie, ktoré sme, žiaľ, nemohli kvôli pandemickým opatreniam osláviť, ako sa patrí. Mostárenka slávi svoju päťdesiatku. Tolko by sa dožila i Švitorka. V novembri tohto roka to bude 10 rokov od úmrtia Jožka Kučeru. Festival bol obohatený

slávil svoju päťdesiatku, patria k tomu aj gratulácie a ocenenia. Spomedzi účinkujúcich boli ocenení vybraní jubilanti a usilovní muzikanti. Každý zúčastnený orchester dostal diplom a upomienkový predmet. No odovzdané boli i významné ocenenia, a to Pocta Národného osvetového centra Bratislava. Pani riaditeľka Stredoslovenského osvetového strediska Tatiana Salajová odovzdala toto ocenenie trom zakladajúcim orchestrom, ktoré účinkujú na festivale od jeho počiatku, a to Dychovému orchestru Brezno, Dychovej hudbe Valaská a nášmu Tanečnému orchestru ako pokračovateľovi Dychového orchestru Valaská. Po-

ný pri príležitosti jeho jubilea i o ďalšie novinky. Na úvod festivalu bolo odhalené jeho nové logo. Vydaný bol nový festivalový bulletin, ktorý vydala obec Valaská a dostala ho každá domácnosť v obci. I to pomohlo hojnej účasti, či v sobotu alebo v nedeľu, čomu sa veľmi tešíme. Počasie nám prišlo, boli to naozaj dva krásne dni. Zostáva nám len poďakovať všetkým, ktorí sa na príprave a organizácii festivalu podieľali. Najväčšie poďakovanie patrí obci Valaská, vedeniu obce, p. starostovi a obecnému

zastupiteľstvu, pracovníkom obecného úradu, Stredoslovenskému osvetovému stredisku Banská Bystrica, pani riaditeľke Tatiane Salajovej a metodikovi pre hudbu Robertovi Raganovi. Všetko niečo stojí, aj tento festival je finančne pomerne náročný, no vždy sa snažíme náklady obce minimalizovať. V tomto období zdražovania všetkého, to bolo o to náročnejšie. Využitá bola dotácia z Fondu na podporu umenia i z Banskobystrického sa-

mosprávneho kraja. Ďakujem i týmto inštitúciám. Zvyšok financovala obec a Stredoslovenské osvetové stredisko. Poďakovanie patrí i pracovníkom Technických služieb Valaská, ktorí zabezpečili po dva dni materiálno-technické zázemie festivalu, o bezpečnosť a reguláciu dopravy sa postarali naši hasiči, ďakujeme.

Ďakujeme Občianskemu združeniu Pekný deň za prípravu sprievodných aktivít a sprievodnej akcie Ľudové remeslá v objatí hudby a aj deťom, ktoré pomáhali. Poďakovanie patrí aj moderátorom, ktorí boli tiež ozdobou festivalu, zvládli to bravúrne – už dlhoročná festivalová moderátorka Monika Senčková v sobotu, kedy si aj odskočila zaspievať so Švitorkou a v nedeľu slovom sprevádzala festivalový koncert šarmantná Štefánia Piliarová a moderátorské garde jej robil pán Marián Jančovič. Ďakujeme vám. Osobne ďakujem všetkým účinkujúcim a okolitým priateľským hudbám za ich pomoc pri organizácii a príprave festivalu.

Na záver ďakujeme vám, divákovi, priateľovi tohto podujatia a dychovej hudby. Počuli ste, že dychová hudba je už nielen klasická ľudovka, ale dokáže zahráť všetky možné žánre. Ďakujeme za váš potlesk, priazeň a účasť na 50. ročníku Festivalu dychových hudieb Valaská 2022 – Memoriálu Jožka Kučeru. Čože je to päťdesiatka... spieva sa. Verím, že je to nie koniec, ale začiatok novej päťdesiatky – budúcnosti dychovej hudby v obci a regióne, ako aj nášho festivalu. O rok dovidenia!

Róbert Hlaváčik, za Tanečný orchester Valaská a prípravný výbor festivalu

K Festivalu dychových hudieb vo Valaskej

Ja, ako dcéra muzikanta, prvého dirigenta valašianskej dychovky, Ľudovíta Valu, chápem túto muzikantskú vášeň a želim vám všetkým do ďalších rokov aj naďalej krásne prežívanie s hudbou, hraním, spievaním, tancovaním. Na krídlach lásky, nech nás všetkých robí hudba lepšími a šťastnejšími. Pretože:

*Hudba je radosť
hudba je vášeň,
hudba je sila,
zahŕňajúca tieseň.*

*Prebúdzá v nás odvahu a lásku,
keď naše životy visia na vlásku.*

*Hudba tšísi bolesť,
dáva nádej.*

*Hudba je šťastie,
ktoré prežívaním rastie.*

*Nech prekvitá v nás,
naplňa vnútro pohodou,*

*naše srdcia dobrom,
zbavujúcim nás*

zbytočných sporov a rozporov.

*Pretože lahodná hudba,
hraná muzikantmi s nadšením
a citom,*

*spája milujúce duše
nežným lásky putom.*

*Tak teda ešte dlho hrajte,
spievajte, tancujte,
muzikanti milí.*

*Doprajte svojmu telu, svojej duši
dúšky čistej radosti, šťastia, bla-
ženosti.*

Sebe, aj druhým.

Mária Pacerová, rodená Valová

Ľudové remeslá v objatí hudby

50. ročník Festivalu dychových hudieb bol v našej obci organizovaný po prvý raz dva dni. Tento nápad sa ukázal ako veľmi dobrý, čo ocenili nielen diváci, ale aj muzikanti, ktorí privítali viac priestoru na svoje vystúpenia. Možno bol položený základ pre novú tradíciu festivalu do jeho ďalšej päťdesiatky, hoci je udržiavanie tradícií čoraz náročnejšie. Vyžaduje ľudí obetavých a ochotných priložiť ruku k dielu, nie z povinnosti, ale z presvedčenia o správnosti a z hĺbky srdca. Tradície navyše podliehajú moderným zmenám, čo je z dôvodu generácie výmeny zrejme a tiež pochopiteľné. Dôležité ale je, aby ich podstata a charakter zostali zachované.

Tak je to aj s remeslami, už dávno nemajú až také zlaté dno, ako hovorí stará múdrosť, málokoho remeslo uživí. Výrobky z továrni sú pre spotrebiteľov oveľa lacnejšie ako ručne vyrábané výrobky remeselníkov. O to viac si preto vážime, že stále máme vo Valaskej a v blízkom okolí ľudí, ktorí krásou výrobkov svojich rúk dotvárajú charakter nášho festivalu. Bez tašiek, opaskov, bičov, fujár, výrobkov z dreva a kože Jožka Kureka a pána Tibora Amricha, ktorý je aj vo svojom veku stálym a verným účastníkom podujatia, si festival ani nevieme predstaviť. Tentokrát sa so svojimi drevenými miskami, ktoré vyrába zo samorastov, predstavil aj pán Juraj Sigotský

zo Štiavničky, rodák z Valaskej. Po prvýkrát prezentovala svoje háčkové hračky Miška Beláková,

nájdete ich v krajčírstve jej mamy na námestí. Stánok Janety Nitkovej voňal čerstvými a chrumkavými syrovými oblátkami, ktoré pekla priamo na mieste. Predstavila aj svoju ďalšiu záľubu – paličkovanie, z čoho sa tešila predškôlka Emmka Sojaková, ktorá s nadšením paličkovala priamo v stánku. Opäť sme privítali držiteľky certifikátu Regionálny produkt Horehronie, Evku Huňovú s hlinenými výrobkami, Daďu Prachniarovú so sviečkami zo 100 % včelieho vosku a s mydielkami, Alenku Ďurečkovú s textilnými výrobkami ľudového charakteru, ale s moderným šmrncom. Bližšie sa o ich výrobkoch dozviete na stránke Horehronie.sk. Námestím sa niesla vôňa harule a nebola to súťaž v jej pečení. Na festivale voňala a chutila zásluhou Zuzky Slivkovej a jej sestry Zorky, Dominiky Schallerovej a Denisy Sluštíkovej. Dievčatá sa už teraz tešia na Haruľu 2022, ktorú sme naplánovali na 17. septembra. Všetkým zúčastneným patrí naše veľké poďakovanie.

Osobitné poďakovanie patrí Lenke a Lucke Gondovej, Linde Baliakovej, Miške Hudcovej, Miške a Sofinke Bachratej, Miške Filipkovej, Simonke Faškovej, Sofinke Križianovej, tiež Radkovi Gondovi a Vratkovi Slivkovi, ktorí s nadšením venovali svoj čas a snahu pripravovať aj samotnej realizácii aktivít s názvom Deti deťom v sobotnej časti festivalu v starej Valaskej. Pripravný výbor zasadal u Gondov na terase, dievčatá vymýšľali, vyrábali, zhľadávali materiál, aby mohli pripomenúť svojim rovesníkom dôležitosť zachovávanía zvykov a tradícií, napríklad aj ručnými prácami. Háčkovanie, štrikovanie, vyšívanie už nie sú medzi deťmi také bežné, ako boli v čase, keď sme vyrastali my, chýbajú im možnosti, a tým aj zručnosti. Keď sme si chceli my ako deti bábiku pekne obliecť, museli sme si „hábkiky pre bábiky“ vyrobiť. Preto sme veľmi privítali ich nadšenie. Toto malé podujatie malo rovnaký charakter ako ľudové remeslá v objatí hudby. Jeden stánok bol zameraný na ručné práce, kde si deti mohli hotové výrobky nielen po-

zrieť, ale ich výrobu aj vyskúšať. Druhý stánok bol venovaný aktivitám, ktoré boli spojené s duchovými hudobnými nástrojmi. Tieto mohli nielen vidieť, chytiť, bližšie sa oboznámiť s druhmi, tvarmi, históriou, ale aj vyskúšať si ich. Duchové nástroje požičal na tento účel Tanečný orchester Valaská. Naše veľké poďakovanie patrí Božke Daxnerovej a Janke Tomkovej, ktoré neváhali venovať svoj voľný čas tomuto malému podujatiu a rodine Filipkovej, ktorá poskytla elektrinu na skákací hrad pre deti.

Náš festival je veľkolepý nielen svojou veľkosťou a množstvom zúčastnených kapiel. Je plný hudby, pretkaný výrobkami remeselníkov, je plný stretnutí so skvelými ľuďmi, niektorých človek stretne ozaj len jedenkrát za rok, práve na festivale. To, čo robí náš festival takým, aký je, je vzájomné silné puto vychádzajúce z úcty a hrdosti na to, čo vytvorili tí pred nami. My naďalej ponesieme túto pochodňu, aby zostal zachovaný nielen samotný festival, ale aj jeho krásny duch.

Monika Senčková
za OZ Pekný deň

Máj, máj, máj, zelený...

Po uvoľnení pandemických opatrení sa pomaly vracia aj kultúrny život do „starých kolají“. Tradícia stavania mája, čo je vlastne malý stromček, najčastejšie smrekový, jedľový alebo brezový, má korene v dávnej minulosti, stredoveku - v antike. Mala symbolický význam obnovujúcej sa prírody na jar a na Slovensku patrila do kruhu obyčají v mesiacoch máj - júl, keď bola zeleň hlavným obradovým a magickým prostriedkom. Staroveké národy dávali stromčeky pred 1. májom na hospodárske budovy, domy ako ochranu pred chorobami a zlými duchmi. V stredovekej Európe sa máje stavali ako prejav úcty a žičlivosti na významných verejných miestach a od 15. storočia aj pred domami dievčat. Aj táto tradícia prešla

mnohými obmenami. Máj stavia obyčajne mládenec dievčaťu, o ktoré sa uchádza. Ich stávanie je rozšírené na celom území Slovenska. Máje sa zdobili pestrofarebnými stuhami. Zvyk stavania májov sa v zmenenej podobe udržal dodnes, stavia sa však zväčša jeden ovenčený strom uprostred dediny alebo hlavného námestia. Tradícia stavania májov je súčasťou ľudových zvykov. Inak tomu nebolo ani u nás, vo Valaskej. O krásny program sa postarali p. učiteľka a deti z MŠ Valaská a pani učiteľka Hričoviny so žiakmi zo ZUŠ Valaská. Prihovoril sa nám starosta obce, Mgr. Peter Jenča, a programom nás sprevádzal predseda MO MS Valaská, PaedDr. Matúš Magera. Naši šikovní chlapi z DHZ Valaská a TS Valaská majú postavili a deti

ho ozdobili stužkami. Po skončení programu boli pre deti v stánku Miestneho odboru Matice slovenskej Valaská pripravené párky a džúzy. Na záver mi dovoľte dodať len jedno. Ďakujeme, že nezabúdate a udržiavate naše tradície.

*Mgr. Kristína Magerová
riaditeľka Oblastného pracoviska
Matice slovenskej Brezno*

Seniori ZO JDS Valaská v Banskej Štiavnici

Dňa 25. mája členovia ZO JDS Valaská absolvovali autobusový zájazd do Banskej Štiavnice. Mesto Banská Štiavnica sme si vybrali hlavne z dôvodu jej historickej minulosti. Program zájazdu sme si stanovili ešte pred zájazdom. Ako prvú zastávku sme si zvolili banskoštiavnickú Kalváriu. Nakoľko sme už seniori, vybrali sme si ľahšiu trasu na vrch Scharffenberg, kde sa nachádza Kaplnka Božieho hrobu. Cestou sme sa zastavovali pri kaplnkách predstavujúcich výjavy z ukrižovania Ježiša. To, že sme tam boli, sme zdokumentovali spoločnou fotografiou. Aj keď sme sa chceli na tomto mieste zdržať dlhšie, dážď nám trochu plány zmaril, a tak sme sa rozhodli vrátiť späť k autobusu. Ale ani dážď nám nezmaril silný zážitok z návštevy Kalvárie. Z Kalvárie sme sa presunuli priamo do mesta Banská Štiavnica. Aby sme sa bližšie s históriou mesta oboznámili, využili sme služby sprievodkyne. A tak v dohodnutú hodinu sa naše spoznávanie začalo. Dozvedeli sme sa, že Banská Štiavnica je historické slobodné kráľovské mesto. Známe je ťažbou kovov, významnou banskou legislatívou a akademickou tradíciou. Ako historické mesto a technické pamiatky jeho okolia sú zapísané do zoznamu Svetového kultúrneho dedičstva UNESCO.

Navštívili sme Banskoštiavnický betlehem, ktorý patrí k najväčším dreveným pohyblivým betlehemom na Slovensku. Zastavili sme sa pri Starom zámku, ktorý pochádza z 13. storočia, Novom zámku, počuli sme banskú klopačku. Cestou sme obdivovali architektúru domov, o ktorých nám pútavo porozprávala naša sprievodkyňa. Navštívili sme „Banku lásky“, je to zážitkový dom venovaný Sládkovičovej básni Marína, najdlhšej ľúbostnej básni sveta. Vďaka špičkovým technológiám sme zažili, ako

staré olejomalby nečakane ožijú. Mohli sme si pozrieť rukopis básne, ktorý po 120 rokoch bol vrátený do jej domu. Po absolvovaní spoločného programu mohli účastníci stráviť aj individuálne čas podľa vlastného výberu. No a nastal čas odchodu domov. Cesta v autobuse ubiehala v príjemnej atmosfére, kde sme si v rozhovoroch vymieňali zážitky z prekrásne prežitého dňa.

A tak už len zostáva tešiť sa na ďalší výlet.

ZO JDS

Vystúpenie Tanečného orchestra v Banskej Bystrici

Tanečný orchester Valaská reprezentoval obec na United Europe Jazz Festivale v nedeľu 1. mája v Banskej Bystrici. Tento festival prebiehal tri dni, od piatku do nedele, pričom nedeľa patrila iba nášmu orchestru. Sme radi, že sme sa konečne na tretíkrát dostali aj na námestie nášho krajského mesta. Ozdobou nášho programu boli naši skvelí speváci - Jarka Bániková, Martin Vetrák a Jožko Ambróz.

Róbert Hlaváčik

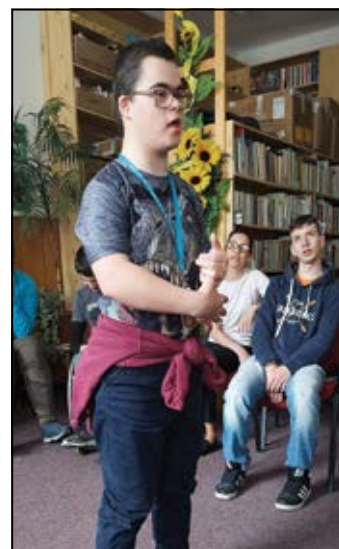
Návšteva obecnej knižnice vo Valaskej

Žiaci SZŠ a PŠ navštívili 4. mája obecnú knižnicu vo Valaskej s cieľom prehĺbiť si pozitívny vzťah k čítaniu a knihám. Privítala nás milá pani knihovníčka Danka Králiková spolu s tetami. Tak sa nám predstavili členky Jednoty dôchodcov, teta Marta Petrová, Eva Kúdelková a Marta Medvedňová. Prečítali nám poučné rozprávky a my sme im na oplátku zarecitovali básničky, zaspievali a zatancovali. Strávili sme

spolu veľmi príjemné doobedie.

Všetkým patrí naše poďakovanie za pekné privítanie, milé slová a čitateľské zážitky.

*Mgr. Zuzana Gonosová
koordinátor pre rozvoj čitateľskej gramotnosti*

Cesta rozprávkovým lesom

Ako po iné roky, tak aj tento rok, hlavne konečne bez obmedzení sa členom OZ Valaštania v spolupráci s OcÚ Valaská podarilo zorganizovať Cestu rozprávkovým lesom, 4. júna 2022 v Potôčkoch vo Valaskej.

Ráno nám spočiatku počasie neprialo, ale slniečko sa vytiahlo spoza mračien a ukázalo sa v plnej kráse. Už len začať. Štartovalo sa na cestu plnú krásnych rozprávkových bytostí. Začiatok bol od 11. hodiny a končilo sa o 13. hodiny v cieľi. Mali sme pripravených 10 stanovišť a na každom jednom detičky plnili rôzne úlohy a boli odmeňované sladkou odmenou. Na ceste lesom stretli rôzne postavičky - permoníkov, strelcov, hríbiky, strigy, šašov, mušketerov, muchu, pavúka, Červenú čiapočku s vlkom, starkou a horárom, Pata a Mata a Labkovú patrolu. Týmto to však nekončilo. DHZO Valaská si pripravili zlaňovanie, členovia horskej záchrannej služby lanovku, deti si vyskúšali striekanie vody a maľovanie na tvár. Vytešené si prevzali balíčky, opiekli špekáčky a osviežili sa ovocím. Pokračovali rôzne súťaže a odvážnejší si aj zaspievali.

Pri organizovaní tejto nádhornej akcie nám veľmi pomohli ženy z OcÚ Valaská, matičiarky a veľa, veľa dobrovoľníkov.

Bola to neuveriteľná radosť vidieť usmiate očka detí a počuť poďakovanie rodičov. Cez každé stanovište prešlo cca 200 detí a veru aj niektorí rodičia si zasúťažili.

Touto cestou chcem srdečne poďakovať p. Krupovi, Marekovi Poliakovi, firme Segas, taxi Horehronie, členkám Jednoty dôchodcov, členkám Matice slovenskej, DHZO Valaská, p. Bachratému, HZS Juh, samozrejme Obecnému úradu Valaská, anonymnému darcovi, za špekáčky pre všetky deti a všetkým členom OZ Valaštania.

Tešíme sa na vás o rok.

za OZ Valaštania Renáta Kubove

Deň matiek vo Valaskej

Druhú májovú nedeľu sa v Dome kultúry vo Valaskej uskutočnil program venovaný mamám. S programom vystúpili žiaci a pedagógovia ZUŠ Valaská.

Pripomeňme si atmosféru tohto krásneho podujatia prostredníctvom fotografií.

Naša ZUŠ-ka je naj!!!

Moje úprimné poďakovanie patrí našej ZUŠ-ke za krásny program pri príležitosti Dňa matiek v Dome kultúry vo Valaskej. Som nesmierne rada, že po dvojročnej prestávke naše javisko opäť ožilo hudbou, spevom, tancom a výtvarným umením. Určite to všetkým chýbalo, hlavne nám, ktorí sme na tomto javisku za posledné roky nechali kus svojho srdca. Úžasní pedagógovia rozumejúci detskej duši, šikovné deti, k tomu vnímavé publikum so zmyslom pre umenie vytvárajú stále neskutočnú harmóniu zážitkov a emócií. Tak to má byť a tak to u nás je. Veľký potlesk, veľké ĎAKUJEM za všetkých. Teším sa na ďalšie vystúpenia.

Alena Kureková

200. výročie narodenia Janka Kráľa

**„Som ten, čo v srdci búrku nosí,
som ten, čo ľuďom krásu tvorí,
som ten, čo vniká na dno morí,
by ľuďom lovil kov a perly.**

**A keď už všetci onemeli,
ja jediný sa hlásim k slovu.
A preto básnikom ma zovú.“**

(J. Poničan – Divný Janko)

... syn sveta, básnik búrlivák, tulák, burič poéziou i životom, hlásnik národa, národný buditeľ, vizionár, divný Janko, rebelant i kajúcnik. Ten, ktorý mal o svojom poslaní jasnú víziu. Hoci pôsobil len ako úradník, mal na to, aby dosiahol v živote viac, ako mu bolo umožnené.

Janko Kráľ - enfant terrible štúrovskej generácie sa od svojich vrstovníkov veľmi odlišoval. Vytvoril typ hrdinu, ktorý sa staval proti osudu a nepriazni doby. Jeho okrídlené, no burcujúce básne ho privádzali do problémov a neraz sa kvôli nim ocitol vo väzení, kde mu hrozila smrť. Svojím nadaním prerástol štúrovskej hnutie a premenil národné požiadavky na veľkolepé literárne dielo. Vadila mu nielen hmotná, ale najmä duchovná zaostalosť väčšiny vtedajšieho Slovenska v porovnaní so svetom. Pre svoje radikálne názory, vášnivú povahu a odvahu kritizovať aj vo vlastných radoch sa postupne začali jeho spolupracovníci od neho vzdalovať. Spisovateľské aj politické ambície Janka Kráľa išli postupne do úzadia. Janko Kráľ zomrel na týfus 23. mája 1876 v Zlatých Moravciach.

24. apríla uplynulo 200 rokov od narodenia tohto najrevolučnejšieho, najnadanejšieho a najoriginálnejšieho štúrovského básnika. My sme si toto okružle výročie nenechali ujsť a hoci sa žiaci 9. ročníka práve v tomto období pripravovali na prijímacie skúšky na stredné školy, vrátili sme sa k nemu o pár dní neskôr, aby sme si pripomenuli veľkosť tohto človeka. Na hodinách slovenského jazyka a literatúry sme sa zoznamovali s jeho životným osudom i dielami, čítali ich, vyhľadávali miesta jeho pôsobenia, písali o ňom básne. Každý žiak na základe indícií a poznatkov, ktoré získal o Jankovi Kráľovi, výtvarne dotvoril jeho portrét. Vznikli tak veľmi pôsobivé výtvarné diela a verše.

PaedDr. Denisa Maťovčíková

Z TVORBY NAŠICH ŽIAKOV

JANKO KRÁĽ

Túžil po slobode ako orol vták,
sníval, že vyletí až nad oblak.

Miloval samotu, prírodu, rodný háj,
osud však zavial ho až v turecký sveta kraj.

Za mladých liet jeho búrlivá povaha
vo vnútri ho kvánila,
démonov v duši len jeho mať s láskou tišila.

Citlivý chlapec okresaný
otcovými tvrdými rukami
burcoval národ slovenský v snahe pozdvihnúť
ho zo stuchliny.

Že už viac nebude na svete pánov a poddaných,
že si budú všetci rovni.
Za tieto činy bol lapený,

na kostolnú vežu za ruky ťahaný.
Mučiť ho prestali, až keď mu žily na zápästiach
popukali.

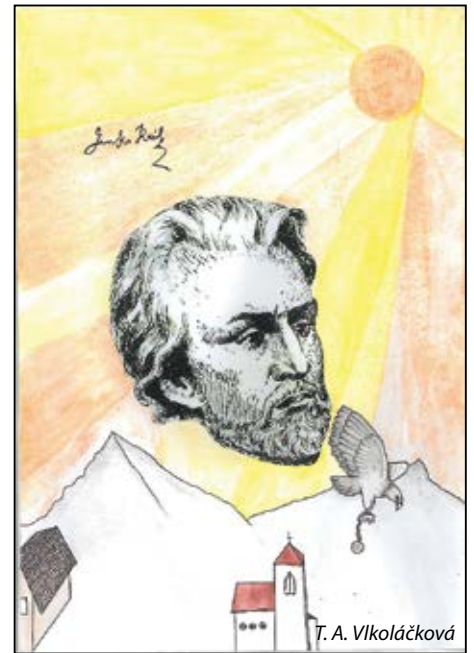
Volali ho divný Janko,
na martinskom cintoríne spí večným spánkom.
Matej Šváb, 9. A

Janko Kráľ

Narodil sa v Liptovskom Mikuláši v apríli,
netušiac, že sa s Ľudovítom Štúrom zblíži.

Bol to rebel, básnik búrlivák,
nepokojný a vznietlivý,
kde práve je, častokrát nevedeli
ani jeho najbližší.

Vedel, že nielen duchov a mátoh sa má báť,
ale aj proti nespravodlivosti

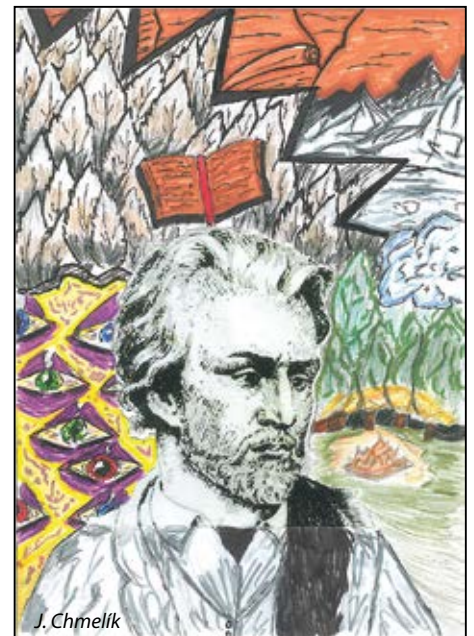
a duchovnej zaostalosti bojovať.
Túžil po slobode ako orol vták,
poznal prírodu, Tatry aj riekú Váh.
Múdry bol, 5 jazykov ovládal,
v Levoči, Kežmarku, Bratislave študoval.
Cestoval po Slovensku a po Dolnej zemi,
až do Turecka,

kde počúval piesne a povesti
nejedného pastiera.
Odtiaľ fajku si priniesol – čibuk a kokosový
orech, ako spomienku na ten v Turecku
prežitý príbeh.

Pracoval v advokátskej kancelárii aj v štátnych
službách, v Pešti, Čadci, Martine aj v Balážskych
Darmotách.

Písal básne, písal balady:
Svadba, Štít, Choč, Mládenec, Šahy.
Jeho život ťažký i zvláštny bol,
ako jeho prezývka,
v Zlatých Moravciach zomrel sám, divný Janko,
Janko Kráľ.

Samuel Kňaze, 9. B

Janko Kráľ

Pozrime sa na Kráľa,
z rodiny krčmára a mäsiara.
Básnikom sa on stal,
5 jazykov ovládal.
Nemal pokoj, len vzdor a zlosť,
no dbal o našu slovesnosť.
Bol on hrdým Slovákom,
ľudí búril proti pánom.
Trpel za to, vážnom bol,
ani tyranský otec mu nepomohol.
Tatry, lesy, šire polia
dávali mu kus pohodlia.
A keby bol orol vták,
vyletel by nad oblak.
Dumal nad Bratislavou,
dumal nad Slovenskom,
nikdy sa nezmieril vo vlasti
s neprávom.
Ani v láske šťastia nemal,
za ženu si Maďarku vzal.
Smútok svoj a nepokoj do básní dal
a časť v alkohole utápal.
Boli to divné časy, nebolo žiť ľahko,
nezabudneme na teba, Slováč –
divný Janko.

Adam Chromek, 9. A

Janko Kráľ

Janko Kráľ bol rodákom z Liptova,
„divný Janko“ ho doteraz bársťko

A. Chromek

prezýva.

Vzdorovitý, no citlivý, to sa jeho
týka,
nieť sa čo čudovať,
veď bol v znamení býka.
Veril v nadprirodzené bytosti
i duchov,
avšak pri ich stretnutí radšej
zdúchol.
Na troch lýceách študoval,
po svete rád cestoval.
Príroda, kam utekal, jeho povahu
ovplyvňovala,
pred otcom tyranom to bola
dokonalá ochrana.
Matku nadovšetko miloval,
o ľudovú slovesnosť sa zaujímal.
Všetci sme si vedomí,
že bol rebelom,
do väzenia sa dostal kvôli svojim
názorom.
Doteraz presne nevieme,
ako vyzeral,
jeho fotku si, žiaľ, nikto neschoval.
Zo štúrovcov bol najrevolučnejší,
veril, že duchovnú zaostalosť
Slovenska zničí.
Brušný týfus ho v 54 rokoch skolil,
jeho originálne diela však
nepoškodil.

Perla Pisárová, 9. B

Talentovaní biológovia

Po dvojročnom on-line súťažení sa konečne biologická olympiáda mladších žiakov kategórie D uskutočnila prezenčnou formou v priestoroch ZŠ s MŠ Pionierska 2 v Brezne. Naši úspešní riešitelia školského kola (Monika Plešková, Matej Šuník a Dorotka Blahútová) si zmerali svoje vedomosti, zručnosti a schopnosti v konkurencii ôsmich škôl okresu Brezno.

V teoreticko-praktickej časti sa stal víťazom Matej Šuník zo VI. B, Monika Plešková zo VII. B skončila na 14. mieste. V projektovej časti zvíťazila Dorotka Blahútová z V. B s témou projektu „Pozorovanie planktónu“.

Veľmi nás teší, že sa podarilo našim žiakom nielen zvíťaziť v konkurencii ostatných žiakov, ale hlavne im ďakujeme za reprezentáciu našej školy, ako aj seba. Právom im patrí titul – noví talentovaní biológovia našej školy.

PaedDr. Matúš Magera, učiteľ biológie

Čo vieš o hviezdach?

Ninka Šaková, žiačka V. A, si našla nevšednú, ale veľmi zaujímavú záľubu, ktorú na našej škole za veľmi dlhé obdobie nikto v sebe

neobjavil. Jej vášeň z poznávania neznámeho, nepoznaného, mimozemského sa začala 13. 4. 2022 okresným kolom v Hvezdárni v Banskej Bystrici, kde sa stala úspešnou riešiteľkou a postúpila z 1. miesta do krajského kola, ktoré sa konalo 26. 4. 2022 v Krajskej hvezdárni a planetáriu M. Hella v Žiari nad Hronom. V konkurencii 11 súťažiacich skončila na veľmi peknom 5. mieste a do 3. miesta jej chýbali len 3 body. Myslím si, že to bola pre ňu veľmi cenná a dôležitá skúsenosť.

Ninke ďakujeme za reprezentáciu školy a už teraz sa všetci tešíme na jej ďalšie úspechy v tejto nevšednej záľube.

PaedDr. Matúš Magera
učiteľ geografie

J. Laššák

Zo života materskej školy

Ďalší školský rok máme úspešne za sebou. Bol náročný, ale konečne to začalo v našej materskej škole žiť. Vrátila sa k nám radosť z pohybu a každodenných hier. Začali spoločné akcie a vystúpenia. Túto atmosféru sme si všetci vychutnávali plným priehŕstím.

Zorganizovali sme množstvo zaujímavých akcií. Jednou z nich bol aj Deň Zeme, kde sa naši predškoláci usilovne zapojili do zbierania odpadkov v našej obci, ktorých bolo viac než dosť. Je to smutné, pretože už v materskej škole vedíme deti k tomu, že odpady patria do koša, nie na zem. Preto by sa mali všetci obyvatelia začať správať zodpovedne k nášmu okoliu a uvedomiť si, že svojím prístupom ovplyvňujú to, v akej obci žijeme. Mladšie deti v školskej záhrade vysadili stromčeky, ktoré nám daroval pán Veverka. Pani učiteľky, deti a pán Šmídák a Kupec ich spoločne vysadili popri plote. Všetkým patrí naše poďakovanie. Dúfame, že o niekoľko rokov bude zdobiť našu školskú záhradu z vysadených stromčekov živý plot.

Ďalšou peknou akciou bolo stavania mája v obci, ktorého sa zúčastnili aj naši predškoláci a spestrili ho svojím kultúrnym vystúpením. Je to tradícia, ktorá sa bez našich detí nezaobíde a my sme hrdé, že môžeme deťom odovzdať kultúrne dedičstvo a tradície našich predkov, ktoré majú veľkú umeleckú i výchovnú hodnotu. Naším práním je, aby deti šíрили a zachovávali zvyky a tradície aj pre ďalšie generácie. „Tradícia neznamená uchovávať popol, ale odovzdať plameň.“

Tento rok sa už konečne naši predškoláci mohli zúčastniť školy v prírode. 21 detí, 3 učiteľky a zdravotníčka Veronika Trangošová si tak užili päť dní v lone krásnej prírody na Krpáčove. Deti boli odkázané samy na seba a popri poznávaní kvetov, stromov, opekaní špekáčikov,

vození sa na hasičských autách či člnoch na jazere, podnikali dennodenné túry a prešli nespočetne veľa kilometrov. Všetky sa k svojim rodičom vrátili zdravé a hlavne so zážitkami, na

ktoré budú ešte dlho spomínať.

Druhá májová nedeľa patrila všetkým mamám. Deň matiek deti oslavovali doma, ale aj v materskej škole. Každá trieda si pripravila básničky, pesničky a tance, ktorými sa svojim mamám predviedli. Nakoniec bola každá maminka obdarovaná darčekom, ktoré deti vlastnoručne vyrobili. Takto si naše deti uctili svoje maminky a poďakovali im za lásku a starostlivosť. Radosť, ale aj slzy šťastia zdobili nejedno oko ich milovaných maminiek.

Medzinárodný deň detí sme oslávili bosono-

tejto ukážky sa snažil podchytiť záujem detí o prírodu a rozvoj fyzického zdravia detí v prostredí lesa.

V tomto období sme dosiahli aj úspech vo výtvarenej súťaži Krásky MAS očami detí - 4. ročník v kategórii Príroda územia MAS (4 - 6 rokov), kde získal Jakub Benedik 2. miesto s výtvornou

prácou Brezový háj - Štomp Osrbíe. Vyhodnotenie sa uskutočnilo pri príležitosti Muránskych hradných hier na Muránskom hrade. Kubkovi srdečne gratulujeme.

Naši šikovní predškoláci sa zúčastnili v zostave Andrej Mikloš, Oliver Anderko, Emma Sojaková a Saniya Gildein Mercedes na detskej športovej olympiáde v Brezne. Aj keď sa im nepodarilo obhájiť prvé miesto, ktoré sme získali na posled-

hou olympiádou na multifunkčnom ihrisku v obci. Deti, ktoré boli naboso s pomaľovanými nohami, plnili na stanovištiach rôzne disciplíny, kde bolo potrebné zapojiť hlavne nohy. Za splnenie úloh boli odmenené medailou, malým darčekom a fotkou na stupňoch víťazov pod olympijskou vlajkou. Celý deň sprevádzal smiech a zábava a bonusom boli policajti, ktorí im predviedli svojich štvornohých pomocníkov v akcii.

V materskej škole sa nielen zabávame, ale aj niečo nové dozvedáme. Takouto akciou bola návšteva pán Danka, ktorý je lesníkom v Brezne, a deťom prišiel porozprávať, v čom spočíva význam jeho práce. Pripravil si množstvo praktických cvičení, ktoré deti veľmi zaujali a s radosťou ich splnili. Prostredníctvom

oslávili plnením športových disciplín a zakončili občerstvením v školskej záhrade. Odmenou pre nás bola bohatá účasť oteckov a ich detí, ktorí s hrdosťou plnili všetky súťažné disciplíny, pretože nechceli svoje ratolesti sklamať. Deti sprijemili oslavu Dňa otcov spevom, recitáciou, tancom a malým darčekom, vyrobeným pre svojho ocka. Jedna akcia strieda druhú a hneď je tu ďalšia. Zúčastnili sme sa výletu do Bojníc, šli sme na štyroch autobusoch. Zúčastnili sa

nej olympiáde, svoju materskú školu reprezentovali najlepšie, ako vedeli a deň plný športu si riadne užili.

Niektoré dni sú v materskej škole iné ako tie ostatné, tak tomu bolo aj v deň, keď k nám zavítal TOMík, ktorý svojím vystúpením deťom spestril celé dopoludnie. Deti pobavil interaktívnou zábavou založenou na animáciách, súťažiach, bublinovej šou, balónových kreáciách a hlavne priniesol deťom ukážkami cirkusových trampôt veľa úprimného smiechu. Deti priamo vtiahol do deja a tie nešetrili potleskom. Predviedol aj chodúľovú šou a bubli rybačku púšťaním malých a obrovských bublín. Deti zabával vtipmi, hádankami, spevom i tancom. Nakoniec deťom vymodeloval z balónov na prianie zvieratká, kvetiny, meče, ale aj motorku a iné zaujímavosti. Obdaroval naše deti dobrou náladou a humorom, pretože TOMík sa riadi heslom „každý deň je cirkus, preto je dobré priniesť doň kus umenia“. Bolo to umenie, ktoré si naše deti užili.

So sviatkami akoby sa v tomto období roztrhlo vreco, ale my sa tomu tešíme, lebo každý jeden je pre nás vždy novou výzvou. Deň otcov sme

ho deti spolu so svojimi rodičmi a súrodencami. Niektorí boli na zámku a pozreli si slovenské rozprávky, ktoré majú za cieľ naučiť deti myslieť aj na druhých, navzájom si pomáhať, mať sa v úcte, čo je v dnešnej dobe viac než potrebné, iní absolvovali len ZOO, kde sa deti zoznámili so zvieratami z celého sveta. Táto akcia sa teší veľkej obľube medzi rodičmi a deťmi a sme radi, že sme ju mohli po dvoch rokoch znovu zorganizovať.

Život v našej materskej škole nekončí za jej dverami, ale zúčastňujeme sa aj na podujatiach iného charakteru. Deti zo zelenej triedy sa zúčastnili výstavy v múzeu v Brezne, ktoré spolu s TatraLUG - slovenský fanklub, pripravili jedinečnú výstavu zo stavebnice Lego pod názvom Svet v kocke. Deti videli množstvo zau-

jímavých modelov, ale zároveň si aj vyskúšali v rámci tvorivých dielní hru so stavebnicou, z ktorej stavali podľa vlastnej fantázie a tvorivosti. Ak sa na ne usmeje šťastie, možno v rámci tejto výstavy vyhrajú pre MŠ Lego stavebnicu. Posledná, ale zároveň veľmi dôležitá, jedinečná a tak trochu aj melancholická bola rozlúčka s našimi predškolákmi, ktorí onedlho zasadnú do lavíc v základnej škole. Deti si užili slávnostný obed, rozlúčkovú tortu a prevzali si svoje prvé vysvedčenie – Osvedčenie o absolvovaní povinného predprimárneho vzdelávania a darček - knihu, ktorá im bude pripomínať chvíle strávené v materskej škole. Prajeme im, aby ich život bol poskladaný z mozaiky šťastia, lásky, bezstarostnosti a radosti pri nasávaní nových vedomostí, schopností a zručností. MŠ pokračuje v prázdninovom režime až do 15. júla. Potom sa na štyri týždne uzatvorí a opäť sa uvidíme 15. augusta 2022. Prajeme všetkým deťom a rodičom krásny prázdninový čas, veľa slnka, bezstarostného oddychu a načerpanie energie do nového školského roku.

Mgr. Iveta Babčanová, riaditeľka MŠ

Cesta výtvarníkov zo Zuš-ky

SLOVENSKOM

Jedna povest' hovorí, že pri stvorení sveta Boh vyslal svojich prvých anjelov do všetkých kútov Zeme, aby rozosiali všade, kde treba, niečo pekné a užitočné. Niekde zátoky, niekde veľa vody, inde vysoké hory, tmavé doliny plné stromov, ale aj nedozerané roviny zaliate slnkom. Jeden z anjelov letiaci od východu, ohúrený všetkým tým krásnym, čo videl pod sebou, zabudol, ako je blízko tatranských štítov a krídlom šuchol o jeden končiar.

Vreco so zvyšnými krásami sveta mu vtom vyklzlo a všetko, čo v ňom bolo, sa rozsypalo v krajine pod ním. Od tých čias je podľa povesti Kriváň navený na stranu a Slovensko plné všetkej tej nádhery, ktorá nás obklopuje. A tak v Egypte majú síce Saharu, ale aj na Slovensku nájdeme púšť s pieskovými dunami. V Rakúsku, Nepále či v Kanade majú svoje Alpy a Mont Everest, ale aj my máme svoje mohutné hory, pri ktorých sme ako mravce. Škóti majú svoju Vysočinu, my máme Detvu, Oravu či Kysuce s rovnako drsnou a krásnou prírodou.

Nuž a pamiatky po tých, čo tu boli pred nami? Škótsko, Anglicko, Taliansko, Francúzsko a všetky ostatné krajiny plné nádherných hradov, palácov nám

môžu závidieť. Španieli majú jaskyňu Alta Mira s pravekými nástennými maľbami, ale aj my máme Domicu, kde v praveku žili svoje starosti a radosti prví ľudia. Rimania si postavili Koloseum a dnešní Taliani sú hrdí na to, čo k nim chodia obdivovať turisti, no rovnako aj u nás môžeme nájsť množstvo pamiatok z čias mocného Ríma alebo tajomných Keltovej či Germánov. Nuž a len samotné dejiny posledných 2000 rokov boli u nás na Slovensku tak plné udalostí, zvrátov a ľudskej snahy žiť naplno, že doslova za každým rohom nájdeme stopy dávnej minulosti.

NÁROČNÝ ROK

Minulý školský rok, keď sme naplno vhupli do sveta online vyučovania, sme spoločne prešli dlhú a zaujímavú cestu dejinami umenia. Spoznali sme trošku dejiny sveta a o niečo viac dejiny ľudskej tvorivosti od lovcov mamutov po StreetArt. Počas prípravy toho nasledujúceho školského roku mi napadlo, že by sme sa v prípade návratu opatrení a online vyučovania mohli pre zmenu venovať výtvarne aj teoreticky práve Slovensku. V priebehu minulého leta som tak rozpracoval rozsiahly projekt, ktorý by zmapoval a pútavým spôsobom ponúkol poznanie našej úžasnej krajiny a zároveň bol studnicou pre výtvarnú tvorbu.

Nuž a samozrejme, ako prišiel školský rok, netrvalo dlho a boli sme znovu doma za počítačom a jediným našim kontaktom boli online hodiny. Keď sa aj obnovilo vyučovanie, kvôli ostávajúcim opatreniam nám z tých skutočných hodín doslova odpadávali celé strapce detí. My sme však boli pripravení. Každý týždeň nám na našej stránke pribudla jedna kapitola o zau-

(Pokračovanie na str. 20)

Cesta výtvarníkov zo Zuš-ky

(Pokračovanie zo str. 19)

jímavých miestach na Slovensku, a tak sme za jeden školský rok spoločne prešli od našich najstarších geologických dejín až po dnešné dni. Niektoré kapitoly boli takmer celé „dejepisné“, ďalšie pre zmenu viac „vlastivedné“ a niektoré úplne celé o umení. Je to prirodzené, pretože všetko to krásne, čo nás obklopuje, má svoj pôvod, pôvod, históriu. Ak obdivujeme Vysoké Tatry, je zaujímavé vedieť, prečo sú také vysoké. Ak žasneme nad množstvom hradov a zámkov, ktoré sú ako perly rozsypané po celom Slovensku, rovnako je zaujímavé a vlastne aj dôležité vedieť, prečo ich nám tu vyrástla tolká záľaha a prečo väčšinu z nich poznáme už iba ako zrúcaniny. Jednoducho na tejto našej ceste sme spoznali Slovensko úplne z každej strany. A čo bolo mottom tejto našej cesty? Áno... je pravda, že keď si plánujeme dovolenky, snívame predovšetkým o ďalekých krajinách s morom, loďami, pyramídami, mrakodrapmi v New Yorku, o Londýnskom oku, Eiffelovke alebo o Mone Líze na živo, alebo teda skôr „na olejovofarbovo“. Faktom však ostáva, že žijeme na tom najúžasnejšom mieste na Zemi.

VEĽKÁ ZÁVEREČNÁ VÝSTAVA

Slávnostnou vernisážou vo štvrtok 2. júna sme otvorili našu veľkú záverečnú výstavu. Tá naša cesta Slovenskom totiž nebola len o spoznávaní minulosti. Sme v prvom rade výtvarníci, a tak malí aj veľkí umelci celého výtvarného odboru, či už na našich skutočných hodinách v ateliéri alebo doma počas online vyučovania, spoznávali históriu a zaujímavé miesta našej krajiny aj cez vlastnú tvorbu. Okrem maľby, kresby či grafiky sme sa tento rok o niečo viac zamerali na keramické reliéfne diela a tvorbu malej plastiky. Samozrejme, v priebehu školského roka sme spoločne strávili aj viacero dní

na našich „cíndejoch“, tvorivých stretnutiach spojených s opekačkou, zameraných na tvorbu malej plastiky z cínu. Aj tieto naše stretnutia sa niesli v duchu ústrednej témy školského roka. Nuž a všetko to pekné, čo sa nám počas roka podarilo, môžu návštevníci vidieť do konca augusta 2022 na našej výstave v priestoroch Domu kultúry vo Valaskej.

PREDSTAVUJEME VÁM NAŠICH ABSOLVENTOV

Naša tohoročná výstava je zároveň šestnástou absolventskou vernisážou. Od roku 2006 sa vám svojou tvorbou vždy predstavujú naši aktuálni absolventi. Vždy to boli rozsiahle výtvarné projekty, na ktorých naši najstarší žiaci pracovali celý svoj posledný školský rok. Od roku 2017 sú tieto ich projekty zároveň súčasťou celku, na ktorom pracujeme. Aj tento školský rok sú to samostatné výtvarné série, no zároveň svojím obsahom dopĺňajú mozaiku našej spoločnej výtvarnej cesty.

Katarína Stieranková sa vo svojej tvorbe rada venuje téme zvierat. Jej projekt je tak zameraný na výtvarné dejiny zobrazovania zvierat. Skúmala tak námety od prvých nástenných malieb z praveku cez heraldické využitie v stredoveku až po folklórne námety slovenskej výtvarnej moderny. Magdaléna Ridzoňová sa pre zmenu venovala téme človeka v stredovekom umení. Keďže sa sama v histórii Slovenska veľmi dobre vyzná, v jej práci môžu návštevníci výstavy vidieť nielen veľkú technickú zručnosť, ale

aj záujem o poznanie dávnych čias.

Bianku Cipciarovú už veľmi dlhú dobu fascinuje portrét. Vo svojej časti výstavy sa tak venuje štúdiám portrétnej tvorby slovenských umelcov od 18. storočia po slovenskú modernu. Výtvarne spoznávala diela barokových umelcov, autorov romantizmu 19. storočia, ale aj psychologické portréty od slávneho umelca 20. storočia, Vincenta Hložníka.

Soňa Cibulová je autorka, ktorá nemá problém výtvarne spracovať akúkoľvek tému. Za obsah svojej záverečnej práce si tak vybrala jednu z najnáročnejších tém, architektúru. Vo svojich štúdiách pamiatok zo Slovenska ukázala veľký zmysel pre detail a priestorové cítenie, vďaka čomu sa dávať možno až pozastaviť nad tým, či je možné zachytiť niečo tak verne.

Piatou našou tohoročnou absolventkou je Paulína Lacková. V rámci našej cesty výtvarnými dejinami Slovenska zašla do modernejších čias a venovala sa autorom abstrakcie a kubizmu. Spoznala a výtvarne spracovala diela našich najväčších umelcov 20. storočia a vďaka jej časti výstavy sa môže návštevník na chvíľu zahĺbiť aj do zaujímavých tvarov línií a plôch.

O PLÁNOCH, CESTÁCH A SNOCH

Kto sleduje dianie v našom výtvarnom odbore vie, že sme zároveň tí, ktorí okrem tvorby radi spoznávajú svet. Aj túto jar a začiatok leta sme strávili na víkendových cestách po Slovensku. Prešli sme pamiatky Liptova, navštívili sme okolie Banskej Štiavnice či Krupiny a napríklad na našej ceste regiónom Oravy sme sa na chvíľu zastavili v Podbieli, kde okrem vzácnej technickej pamiatky - vysokej pece návštevník nájde aj výnimočné nálezisko skamenelín z čias druhohôr. Veľkonočné prázdniny sme rovnako strávili veľkou trojdňovou výpravou. Tentoraz bolo našim cieľom západné Slovensko. Naše tri spoločné dni tak boli nielen o galériách a múzeách, ale aj prírodných krásach od Bratislavy po Trenčín a Bojnice.

Samozrejme, že aj prichádzajúce leto bude pre nás rovnako plné spoločných zážitkov. Znovu to bude o dobrodružných výpravách za poznáním, no keďže sme výtvarníci, zároveň to bude čas prípravy veľkej jesennej výstavy, na ktorej sa vám tradične predstavujú naši bývalí žiaci v rámci ArtSpoločenstva EXZU.

Mgr. Rastislav Turňa

DEŇ MATIEK

Deň matiek je špeciálny čas, povedať našim maminkám, ako ich máme radi, čo pre nás znamenajú a vyjadriť im našu lásku a vďačnosť za všetko, čo pre nás urobili a stále robia. Na tento sviatok sme nezabudli ani my. 6. mája sme pre svoje maminky, starké, tety, ale i ockov pripravili bohatý program, milé darčeky i občerstvenie. Nechýbal spev, tanec malých i veľkých, básničky. Odmenou nám bol veľký potlesk a radosť v očiach rodičov. Počasie nám prialo a ďalej sme pokračovali v pripravených aktivitách s rodičmi na školskom dvore. So svojimi ratolesťami plnili športové disciplíny, pri ktorých sa zabavili a vyskúšali si svoju šikovnosť. Všetkým našim maminkám prajeme veľa zdravia, trpezlivosti a radosti zo svojich detí.

Mgr. Zuzana Gonosová

Medzinárodný deň detí

Na našej škole sa Medzinárodný deň detí uskutočnil v piatok 3. júna 2022. Svoj sviatok mali deti možnosť osláviť rôznymi zábavnými súťažami v exteriéri školy. Pozvaní boli aj rodičia detí, ktorí s nami strávili pekné dopoludnie. Mali možnosť spolu s nimi rozvíjať manuálne a pohybové zručnosti, kreativitu a zmysel pre humor. Všetci boli odmenení sladkou odmenou. Už teraz sa tešíme na ďalšiu spoluprácu v budúcom školskom roku.

Mgr. Gonosová, Mgr. Miklošová

DEŇ ZEME

V piatok 22. 4. 2022 sa v ZŠ Jaroslava Simana vo Valaskej učilo netradične, nie tak, ako sme zvyknutí. Prvé 2 vyučovacie hodiny boli venované environmentálnej problematike a projektu, do ktorého je naša škola zapojená „Elektroodpad – dopad 5“. Prvú vyučovaciu hodinu si žiaci environmentálneho krúžku /Linda Baliaková, Timea Podrážková, Katarína Markusová a Veronika Strmeňová, všetky z V. A/ pre žiakov školy pripravili rozhlasovú reláciu zameranú na environmentálne problémy. Následne žiaci školu vypracovávali zaujímavé aktivity. Druhú vyučovaciu hodinu si žiaci akčného tímu z projektu Elektroodpad – dopad 5 /Nina Matovičová IX. B, Stelka Belanová VIII. A, Alex Predajniarsky VIII. B/ pre žiakov školy tiež pripravili rozhlasovú reláciu zameranú na problematiku elektroodpadu ako takého. Následne žiaci vypracovávali zaujímavé, resp. tvorivé aktivity. Všetky tieto aktivity sme vyhodnotili. Najlepšie sa darilo triedam 6. A, 6. B a 9. B.

„Deň Zeme zas a znova, oslávila celá škola.

Nemali sme žiadnu trému, vyrazili sme do terénu.

Plasty triedime do žltej nádoby, nepotrebujeme k tomu žiadne návody.

Zálohovať sa veru oplatí, predavačka nám za to 15 centov vyplatí.

Prírodu ochraňovať treba, preto nikdy nehádz odpadky za seba.

Doma vždy len recyklujeme, často si to neuvedomujeme.

Pomáhame tým prírode, aby odpadky neskončili vo vode.

Ponaučenie:

Keď pohneme jednou jedinou vecou v prírode, zistíme,

že je prepojená s celým zvyškom sveta.

(žiaci VIII. B)

Pokazí sa mobil, chladnička, nehodím ich ale do kříčka.

Naložím s nimi ako treba, veď tento odpad separovať treba.

O skle:

Uskladniť potraviny nám pomôže, ale aj poraniť nás dokáže.

Keď doslúži, netreba ho zahodiť, ale ním zelený kontajner naplniť.

(žiaci IX. B)

Deň Zeme, resp. spoločné aktivity envirodňa, pokračovali a z priestorov školy sme sa presunuli do obce, kde sa všetci žiaci zúčastnili spoločnej akcie školy – obce - technických služieb s cieľom a hlavnou myšlienkou: Vyčistíme si spoločne našu obec a okolie od smetí a neporiadku!

Chcem veľmi pekne poďakovať všetkým, ktorí sa rozhodli byť nápomocní, a nebolo nás málo, cca 400 účastníkov. Konkrétne poďakovanie patrí žiakom a pani učiteľkám zo ZŠ J. Simana, MŠ, OUI, zástupcom z JDS Valaská, DHZ Valaská, MO MS Valaská, poslancom OcZ Valaská, zamestnancom OcÚ Valaská a zamestnancom Technických služieb Valaská. Starosta obce, Mgr. Peter Jenča, sa všetkým prihovril a deťom sa rozdali sladké odmeny.

Čo dodať na záver? Za necelé 3 hodiny sme vyzbierali 790 kg rôznorodého odpadu. Ak našu Zem nebudeme chrániť my, tak kto potom...?

*PaedDr. Matúš Magera
predseda Komisie ŽP a ochrany prírodných hodnôt
pri OcZ Valaská*

Spomienky otca alebo čo v článku Neznámy príbeh nebolo

Vážení čitatelia, tento článok je venovaný 100. výročiu narodenia môjho otca, p. Jozefa Turňa, ktorý sa narodil dňa 17. 7. 1922. Sú ľudia, ktorí pre nás v živote znamenajú oveľa viac ako ostatní. O to ťažšie je bez nich svoj život žiť. Medzi týchto ľudí nesporne patria rodičia, o to ťažšie je byť bez nich, o čo skorej odídu z nášho života. To sa týka aj môjho otca, ktorý nás opustil pomerne mladý, vo veku nedožitých 51 rokov. Aký otec bol, už bolo uvedené v predchádzajúcich článkoch o ňom, ale je nesporne isté, že prežil toľko utrpenia a poníženia, že by to bolo na niekoľko životov. A preto sa chcem vrátiť k spomienkam na pre neho najťažšie obdobie druhej svetovej vojny. Na toto obdobie nechcel spomínať, nakoľko pre neho znamenalo veľmi smutné spomienky a pripomínalo mu mŕtvych kamarátov, ktorí veľmi mladí položili životy za našu slobodu. Často chodieval na miesta urputných bojov, hlavne na Duklu, no nikdy si nezakladal významnenia, keď išiel na tieto miesta. Bol som s ním spolu v údolí smrti, tam mi ukazoval, kde mal bunker, kade útočili, aby sa prebili čo najviac na územie domoviny. Táto cesta bola vykúpená krvou a životmi mladých ľudí, preto keď sme do týchto miest prišli, otcovi padali slzy ako hrachy a so sklonenou hlavou tam mlčky stál. Ja som sa na neho nechápavo díval a on mi na to povedal: „Syn môj, týmto rigolom pri ceste tiekla ľudská krv. Z 250 ľudí z nášho práporu sme prežili len šiesti, aj to sme boli všetci ranení. Mne zachránilo život len to, že keď začali padať míny, hodil som sa do rigolu pod drevený mostík, napriek tomu ma zasiahli tri črepiny a tú jednu nosím doteraz v krku.“ Ja som mu na to povedal: „Oco, veď ty si hrdina.“ On mi na to smutne odpovedal: „Nie, syn môj, skutoční hrdinovia ležia tu, na cintorínoch, dali to najdrahšie, čo mali, svoj život, aby sme ostali my, aj vďaka ich obetiam, im patrí úcta, vďaka a spomienky.“ Otec nerád spomínal na tieto udalosti, nakoľko to v ňom vyvolávalo vždy smutné spomienky. Aby ste mali predstavu o krutosti bojov v tejto oblasti, pokúsím sa vám reprodukovať príbeh, ktorý mi otec vyrozprával pri jednej z návštev na duklianskom bojisku, ukázal mi aj miesta, kde sa to odohralo. V tej dobe pôsobil ako veliteľ spojovacieho družstva, u akej jednotky neviem, lebo tieto záznamy niekto z jeho spisu vymazal, nechal len zaradenie a hodnosť. Ako spojári dostali rozkaz vytvoriť telefónnu linku na delostreleckú pozorovateľňu, ktorá sa nachádzala na dotyku bojových operácií a niekedy aj v tyle nepriateľa. Z tejto pozorovateľne prieskumníci - pozorovatelia zadávali ciele pre delostrelecké a mínometné batérie a hlásili úspešnosť zásahov. Aby mohli túto činnosť prevádzať, museli mať spoľahlivé spojenie s veliteľstvom delostreleckých jednotiek. Toto spojenie dostal rozkaz vytvoriť môj otec spolu so svojím družstvom. Kým sa pohybovali po svojom území, bola ich činnosť relatívne bezpečná, ale nepriateľ ostreľoval aj oslobodené územia. Naše šťastie aj pozorovateľňa sa nachádzala v tyle nepriateľa, o to bola táto misia nebezpečnejšia, lebo hlavné a najväčšie nebezpečenstvo predstavovalo takzvané územie nikoho. Toto bolo sil-

ne zamínované a cez toto územie museli vytvoriť linku do tyla nepriateľa na pozorovateľňu. Schému ani systém zamínovaného poľa nepoznali, ale podarilo sa im nájsť drôty z nemeckej linky, ktoré viedli na naše územie. Tak sa rozhodli, že vedľa nemeckej linky prejdú mínové pole. Šli po dohodnutej línii, po nemeckej linke, v rade ako husi, nikto nesmel vybočiť z radu, skoro všetci úspešne prešli. No posledný vybočil z radu, chcel si zobrať pištoľ od mŕtveho Nemca. Ten ležal asi poldruha metra od linky, ako mu odpínal puzdro s pištoľou, vybuchla mína, ktorou bol Nemec zamínovaný a odtrhla mu nohu. Zranený kričal, prosil, aby ho zastrelili a nenechali ho tam, no ale kto strelí do svojho druhu a kamaráta? A tak jeden z jeho spolubojovníkov sa po neho vybral, dostal sa k nemu, ale ako ho chcel zdvihnúť a odtrhnúť, tak vybuchla druhá mína a kamaráta na mieste zabila a zranenému odtrhla druhú nohu. Ten hrozne kričal, no už nikto nechcel riskovať život. Hrozilo, že svojím krikom upozorní na ich prítomnosť Nemcov, a tí ich zasypú palbou z mínometov. Problém bolo treba riešiť, a tak otec musel rozhodnúť, či svojho vojaka zastrelia, alebo ho zachránia. Otec rozhodol pre život a ani nikto z jeho vojakov nechcel na druhu vystreliť. Preto sa rozhodol, že odrežú dve asi 3 m liesky, ktoré sa v tom teréne hodne vyskytovali, no jedna musela byť vidlicového tvaru. Tieto liesky zviazali telefónnym drôtom dokopy. A tak vzniklo jednoduché odmiňovacie zariadenie, tieto palice tlačil otec pred sebou vidlicou dopredu a vyvracal protipechotné míny nabok a aj dopredu, až sa dostal k svojmu vojakovi. Toho nedvíhal, len ho chytil za golier a ťahal ho za sebou, až ho vytiahol z mínového poľa von. Tam ho dočasne ošetrili, bolesť mu tlmili výdatným dúškom vodky. Nič iné po ruke nemali. Keď dorazili na pozorovateľňu, hneď pri kontrole spojenia ohlásili aj polohu zraneného a rozsah zranenia. Na druhý deň ženisti na

tom úseku, kadiaľ otec ťahal svojho vojaka, zlikvidovali 120 protipechotných mín, ktoré otec vyvrátil, bol to úsek zhruba 50 m dlhý a 2,5 m široký, to uvádzam kvôli predstave, ako bolo duklianske bojisko zamínované. Ďalší príbeh je ešte hroznejší a tragickejší. Táto tragická epizóda sa odohrala v januári 1945 počas bojov Československého armádneho zboru o Kežmarok a Poprad. Počas týchto bojov Nemci prerušili spojenie medzi pozorovateľňou a veliteľstvom práporu. Toto sa používalo jednak na ochromenie velenia a v druhom prípade na získanie zajatca, tzv. jazyka, ktorý by poskytol dôležité informácie o stave a zložení nepriateľa. Tento spôsob využívali všetky armády zapojené do vojny. Spojári boli pre tento zámer veľmi vhodní, lebo cez nich prechádzali dôležité rozkazy a informácie medzi armádami druhmi velenia. Vedelo sa, že poškodené telefónne spojenie pošle nepriateľ opraviť, a to bola vhodná príležitosť získať zajatca, tým aj cenné informácie. V tej dobe bol otec veliteľom spojovacej čaty, u ktorej jednotky neviem, nakoľko všetky údaje o otcovom zaradení z jeho kmeňového listu niekto odstránil. Ostala tam len hodnosť a veliteľská funkcia. Keď otec ako veliteľ spojovacej čaty dostal správu o prerušení spojenia, musel sa postarať o jeho obnovenie. Preto vyslal dvoch spojárov, aby skontrolovali vedenie a poruchu odstránili. No vojaci sa nevrátili a porucha trvala ďalej. Velenie otcovi nariadilo okamžite dať všetko do poriadku. Preto otec vyslal už nie dvoch, ale štyroch vojakov na obnovenie spojenia, dvaja mali odstrániť poruchu a dvaja ich mali strelecky kryť, v prípade napadnutia nepriateľom. Žiaľ, nevrátili sa ani títo štyria vojaci. Po nahlásení tohto stavu na vyššie veliteľstvo dostal otec rozkaz znovu obnoviť spojenie, ale ako krytie mu bola pridelená pešia čata, ako palebné krytie Nemci nečakali takúto palebnú podporu, a tak po krátkej prestrelke sa dali na ústup. Pri odstraňovaní poruchy spojári zistili, že na ich linku bola napojená nemecká, a tak Nemci získavali cenné informácie o činnosti našich jednotiek. Po odstránení poruchy sa začali zaujímať o osud svojich spolubojovníkov, ktorých tam nenašli ani živých, ani mŕtvych. Tak sa vzali ich hľadať po nemeckej linke, a ak sú v zajatí, tak ich oslobodiť. No ich predpoklady nevystihovali krutú realitu. Postupovali po nemeckom vedení, keď zhruba po 500 metroch zacitili dym. Sprvu si mysleli, že si tam Nemci pripravujú jedlo, tak sa s najvyššou opatrnosťou približovali k miestu, odkiaľ vychádzal dym. Keď tam dorazili, to, čo tam uvideli, im vyrazilo dych. Ich kamaráti - spolubojovníci boli za nohy povesení na strome nad ohniskom, boli mŕtvi, oči mali vytečené a v hlavách nabité kince. Keď otec toto nahlásil na veliteľstvo práporu, dostali jednotky práporu rozkaz horských strelcov, ktorí boli za toto zverstvo zodpovední, do zajatia nebrať. Odtvtedy mal otec zašitý v rukáve jeden náboj pre seba, keby sa mal dostať do nemeckých rúk. Najzarážajúcejšie je na tejto udalosti to, že Nemci vedeli, že už vojnu nemôžu vyhrať a napriek tomu sa dopúšťali takýchto zverstiev.

Peter Turňa, syn

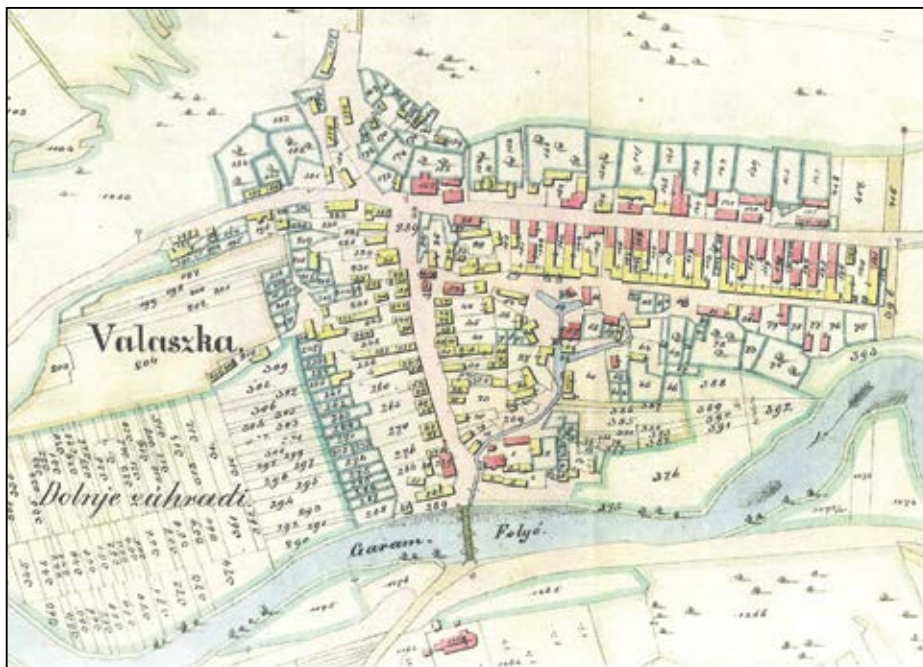
Čo rozprávali pamätníci

AKO SA ZMENILA ZÁSTAVBA „V ULICI“ PO POŽIARI

V prvej polovici 19. storočia (pred požiarom v roku 1838), boli takmer všetky domy v obci Valaská drevené. Medzi kamenné stavby patrila rímsko-katolícka škola, fara pri Hrone a panský hostinec nad križovatkou ciest (na mieste dnešnej hasičskej zbrojnice).

Keď si otvoríte Monografiu obce Valaská, na prvej a poslednej strane vidíte mapu z roku 1877. Sú na nej zakreslené novovystavané domy v „Ulici“, ktoré vyrástli na zhorenisku. Na základe nariadenia vrchnosti museli byť murované zo skál alebo tehál, umiestnené v jednej línii. Sú vyzna-

ako mlynár, kúpil starý drevený mlyn, prestaval ho na kamenný a dobre sa mu darilo. Jeho synovia sa stali krčmármi, obchodníkmi, dali si postaviť tehelnú, vlastnili horu, pozemky, dobytok a dlhé roky boli richtármi v obci. Skúpili drevenice vedľa panského hostinca, kde syn Jozef Valentíny z tehál zo svojej tehelne vystaval dom, ktorý aj dnes stojí oproti dnešnému obchodu v starej Valaskej. Mladší brat František získal do svojho vlastníctva vedľajší dom, od sirôt po bývalých richtároch Babicovcoch. V dome zriadil krčmu. Dnes je na tom mieste detské ihrisko.

Mapa z roku 1877

čené červenou farbou. Smerom do dvorov, za domami, si majitelia vystavali hospodárske staviská. Humná z hrubých brviem s veľkými vrátami uzatvárali dvory smerom od Záhumnia. Všetky drevené stavby sú vyznačené žltou farbou.

Z mapy môžeme zistiť aj to, že celá časť nazývaná *Dedina*, ako aj *Potôčky*, boli v tých časoch ešte samá drevenica. V roku 1846 pribudla uprostred dediny kaplnka sv. Jána Krstiteľa a vedľa nej školský dom, na ktorom môžeme aj v súčasnosti vidieť hrubé kamenné múry.

Pred požiarom boli zachránené tri drevené domy zaznačené nad kaplnkou. Patrili medzi najstaršie a boli vďačným objektom pre fotografy aj maliarov.

Zástavba v *Ulici* sa zmenila nielen bezprostredne po požiaru, ale aj po zrušení poddanstva. Za prácou do železiarskeho komplexu, ktorý sa budoval v okolí Valaskej, prichádzali robotníci zblízka i zďaleka. Bola to príležitosť aj pre obchodníkov a remeselníkov, ktorí sa tu usadili.

Medzi najmajetnejších prisťahovalcov patrili Valentínyovci. Otec Jozef prišiel okolo roku 1850

Druhým zbohatlíkom bol židovský obchodník a krčmár Benjamín Fried. Predával na *bôrg* a dlžníci neraz prišli o majetky. Jeho dom s hostincom z druhej polovice 19. stor. stál na mieste dnešného ohradeného prepádiska. Pôdorys je na spomínanej mape zaznačený. (V medzivojnovom období, za majiteľky Rozálie Chudíkovej, pristavili k hostincu sálu, v ktorej bolo v roku 1952 zriadené kino Trangoška.)

Okolo roku 1880 postavil ďalší židovský obchodník Jozef Klein hostinec na mieste, kde pred požiarom bývali traja bratia – Ján, Martin a Tomáš Siládievci so svojimi rozvetvenými rodinami. (Tí si postavili nové príbytky na hornom konci *Ulice* a v časti *Ihráč*.) Budovu s nápisom JOZEF KLEIN - VÉNDÉGLÓ (Hostinec) máme zachytenú na fotografii. Je to v podstate Hostinec pod Úbočou, pred prestavbou. Sála za hostincom, to boli izby rodiny Kleinovej. Keď v roku 1921 odkúpila celý objekt obec, z izieb zriadili divadelnú sálu. Tá sa aj po sto rokoch ešte sem – tam využije. (*Starovaláštanov* by potešilo, keby táto historická stavba slúžila aj naďalej.)

Za zmienku stojí aj kamenný dom so šmykňou, ktorý stál neďaleko križovatky. Vystaval ho kováč Ignác Havaš. Chlapci sa tam chodili pozeráť na podkúvanie koní a volov. Zvieratá boli priviazané ku kolom pri ceste. (Rozprával mi o tom pán Cyril Krbyla.)

Keď umrel v mladom veku Štefan Havaš, posledný kováč z tohto rodu, jeho vdova predala stavenia aj s pozemkom obci. Na tom mieste obec v roku 1931 dala postaviť budovu Potravného družstva – obchodu, ktorý tam stojí do dnešných dní (dnes COOP Jednota). K tomuto miestu sa viaže jedna zaujímavosť. Pri kopaní základov sa zistilo, že tam v dávnych časoch bol cintorín. Kronikár Anton Kúdelka zapísal, že vykopané pozostatky boli aj preskúmané.

Poznámka: V Monografii obce Valaská, na str.17, obr.vľavo hore z roku 1910, predstavuje pohľad do *Ulice* s budovou hostinca Jozefa Kleina. (Nesprávne uvedené Potravné družstvo postavila obec bližšie ku križovatke až v roku 1931.)

Mária Luptáková

Ulica s Hostincom Jozefa Kleina (VÉNDÉGLÓ – označenie hostinca v čase maďarizácie)

ÚPRIMNOST

Úprimnosť a pokora spolu úzko súvisia.

Ak prijmete s pokorou úprimné slová, pomôže vám to riešiť vaše nedostatky a navodí pokoj vo vašej duši.

Úprimnosť je široký pojem, môže byť úprimnosť k sebe samému pri svojich názoroch a pocitoch. Pri názoroch a chovaní sa priateľov alebo druhých ľudí. Môže byť aj úprimnosť hlava-nehlava, a po mne potopa, a to je najhoršie.

Úprimnosť najviac neznašajú ľudia s veľkým Egom, ak to nesúhlasí s ich mysléním.

Slovo úprimnosť znamená v latinčine „sincerus“, čo znamená „bez vosku“. Je to poukázanie na pravosť, nefalšovanosť, čistotu a priamosť.

Byť úprimný je niekedy ťažké, povedať do oči druhému, čo si o ňom skutočne myslíme. Ak chceme byť úprimní, v prvom rade by sme si mali spraviť sebareflexiu a sebaopoznanie, ako s tou úprimnosťou vlastne chceme nakladať k sebe a hľadať nedostatky vo svojom JA, až potom sa vyjadrovať k „nedostatkom“ iných.

Na druhej strane neúprimnosť je zdrojom problémov v medziľudských vzťahoch. Ak niekomu klame a nepoviemu pravdu, čo si o ňom myslíme, tak predstieranie a klamanie nás vyčerpáva a je zdrojom nášho stresu.

Ono z pohľadu úprimnosti sa tiež musíme pozrieť, že

každý je iný a každý má svoje vlastné chyby. Každý ich má, nikto nie je dokonalý.

Hovoriť niekomu úprimne o jeho „chybách“ je obyčajne veľmi ťažké. Každý robí chyby. A úprimné poukázanie na „nedostatky v spoločenskom správaní a spoločenskej komunikácii“ /nemyslím tým duševné a fyzické nedostatky/, by si mal každý uvedomiť a snažiť sa ich napraviť a odstrániť. No to je ťažké, lebo všetko pochádza z nášho EGA, ješitnosti, samolúbosti a zmena je ťažká. Každá úprimnosť sa dá povedať rôznym spôsobom, milo, prívetиво, arogantne, každý si musí vybrať v pravej chvíli ten správny spôsob.

Preto nie je celkom správne vytykať niekomu jeho „nedostatky“, ak cítime, že to nechápe a nechce to prijať. Úprimnosť môže niekoho potešiť, ale aj ublížiť. Dajme pozor hlavne na to, ku komu chceme byť úprimní.

Každý robíme chyby a mali by sme sa z nich snažiť poučiť a prijať úprimné slová a zamyslieť sa, ako zlepšiť svoj život a vzťahy k okoliu.

Lepšie múdre pokarhanie, ako hlúpa chvála.

Úsmev je vrozeným gestom pokory.

Na svete nie je nič ťažšieho, ako úprimnosť a nič ľahšieho, ako lichôtky.

/F. M. Dostojevskij/

Byť úprimný k sebe je najtvrdší test života.

/Sri Chinmoy Ghose/

Ing. Lucián Oravec

Stará studňa

/O odpúšťaní/

Mária Pacerová

Stará studňa ticho vzdychla:

Ach, načo som!

Živá voda, čo prúdila mojim

čistým dnom,

dávno zmizla pod nánosom,

ach, načo som.

Kedy naposledy sklonili sa ku mne

smädné ústa?

Kedy naposledy, rozčerila hladinu

teplá ľudská ruka?

Kde sú veselé piesne dievčat

z dediny?

Kde sú žiarivé očka plachej srnky

z Jedliny?

Kde sú jagavé hviezdy odrážajúce

sa na mojej hladine

v striebornom svite mesiaca,

ako v kryštálovom zrkadle.

Hľadala v pamäti vekov ten čas,

keď zmizla z nej živá voda.

Keď ju otrávil ľudská krutosť,

pýcha a zloba.

Dávno im odpustila.

Celá sa vrúcnou túžbou naplnila:

Aké krásne bolo dávať.

Dokedy ešte musím strádať?

Takto sa studňa dennodenne

sama so sebou zhovárala.

V noci ju počúvali mesiac

a hviezdy,

cez deň šumiaci les a vánok svieži.

Všetkým bolo studni ľúto:

Mala by vyčistiť svoje dno...

Niesli sa tiché hlasy krajiny.

Sama to nedokáže, kto jej v súžení

pomôže?

A vrúcna túžba pomôcť,

niesla sa hore k výšinám,

až naplnila krajinu.

Prišiel človek a nie sám!

Vyčistil studňu, skrášlil okolie.

Vytryskla živá voda

a naplnila ju,

tak ako láska srdce človeka,

po okraj.

Spievali o tom vtáci,

šumel les.

Šepkali mnohé ústa,

ba pocítil to celý kraj.

Že láska sa tam vrátila,

že dávať je viac ako brať,

že je krásne odpúšťať.

*„Ak ti niekto ublížil,
nemusíš ťarchu v hrudi niesť,
ak odpustiť vieš.“*

Perla Pisárová, 9. B

Podakovanie

Chcela by som sa touto cestou poďakovať pani Majerovej, ktorá pracuje v Hronci a ktorá sa dňa 21. 4. 2022 okolo 14:00 hodiny cestou do práce prikladne postarala a poskytla prvú pomoc môjmu priateľovi, D. Švantnerovi, ktorý utrpel úraz pri páde z elektrobicykla a zotrvala pri ňom až do príchodu sanitky.

Nielenže sa postarala o neho, ale aj o bicykel, vzala ho do opatery a pátrala, komu má bicykel odovzdať, čo sa jej aj podarilo. Kiežby bolo takých ľudí, ako je pani Majerová, viacej. Do práce prišla neskoro, v strese a šaty mala zakrvavené. „Pani Majerová, patrí vám veľká vďaka. Ďakujeme vám z celého srdca!“

Švantner, Mydlová

Domov sú ruky, na ktorých smieš plakať

Domov. Toto slovo znamená pre každého niečo iné. Niektorí tvrdia, že je to ich dom, ktorý zabezpečuje všetko, čo potrebujú. Iní, že sú to práve ľudia doma. Ja tvrdím, že domov môže byť aj človek. Človek, s ktorým nech si kdekoľvek, cítiš sa ako doma.

Som šťastkár. Narodila som sa milujúcim rodičom. Nič nám nechýba, vždy máme čo jesť, piť. Ani v najťažších situáciách nám nechýba humor a za nič na svete sa neotáčame jeden druhému chrbtom. Keď som s nimi, všetka ťarcha sveta a zodpovednosť odíde a na chvíľu som zase bezstarostné dieťa. Domov dokonale dotvárajú dekorácie mamy, na ktoré sa otec tak veľmi hnevá, ale aj teplo, či naša záhrada plná kvetov. Občas sa hádame, kričme, veď ja uznám, že život s pubertáčkou je občas náročný. Oni zase musia uznať, že to s nimi tiež nie je prechádzka ružovou záhradou. A predsa si myslím, pri tomto všetkom, že aj keď to je môj domov, pre niekoho to tak nie je. Niektorí skrátka nie je šťastkár. Môj domov je moja mama, otec a náš celý priestor. Náš dom je ale dosť veľký na to, aby sme všetci zalezli do svojich teritórií, keď si ideme na nervy. Uzmierenie prichádza v čase večere. No čo? Všetci predsa musíme jesť. A ak to ani jedlo nenapraví, prichádza domov číslo dva. Kamaráti. Sú ako moja ďalšia rodina, môj druhý domov. Nebudem si klamať, aj tak sa vždy vrátim domov. Domov, k rodičom. Radšej sklopím uši, a potom aspoň dostanem večeru. Mať takýchto rodičov skrátka bola výhra. Raz sa môj domov možno mení. Nebudú to ľudia, ktorí tu sú teraz, možno nebudem bývať pod tou istou strechou, ale na môj domov budem vždy spomínať ako na miesto plné lásky a radosti.

Domov? Podľa mňa je domov čokoľvek, čo chceš, aby ním bolo. Miesto, človek, zviera a vlastne všetko. Dôležité je, že sa v tej chvíli cítime bezpečne.

Tereza Anna Vlkoláčková, 9. A

DOMOV

Mnoho ľudí si pravdepodobne pod slovom domov predstaví štyri steny a kus nábytku. Avšak je to naozaj len obytný dom? Ja si dovoľm nesúhlasiť.

Domov nie je len strop nad mojou hlavou. Nemusí tvoriť iba lokalitu, či už na pláži alebo na lavičke v meste. Domovom môžeme nazvať aj človeka, pri ktorom sa cítime komfortne, teda príjemne. Pre mňa je domov pocit ocenenia, možnosť zaspáť a cítiť sa v bezpečí. Miesto, v ktorom vyrastám, učím sa a rozvíjam seba aj svoje schopnosti. Za domov považujem miesto, kde môžem byť sama sebou bez predstierania. Domov by nám mal poskytovať starostlivosť a pomocnú ruku. Taktiež pre mňa domov znamená pocit zabudnutia svojich problémov a neprestajný smiech. Jednoducho niečo, kde sa cítim psychicky aj fyzicky dobre. Ak by som mala nieko-

ho, či niečo nazvať domovom, určite by som spomenula svoju rodinu, kamarátov a prírodu. Príroda je sama osebe krásna a kedykoľvek mám potrebu vyvetrať si hlavu, práve ona mi dodá silu a pozitívitu. Aj ona má schopnosť vyvolať vo mne pocit bezpečia, keď vnímam to ticho prerušované spevom vtákov, či sledujem západ slnka a krásne obrazce, ktoré vytvárajú mraky na oblohe. Takisto som hovorila o rodine, ktorá tu pre mňa vždy bola a verím, že aj naďalej bude. S mojimi príbuznými, ale aj priateľmi, vždy vnímam mnoho zo spomenutých pocitov a viem, že sa na nich môžem spoľahnúť.

Myslím si, že každý má svoj domov, dokonca aj bezdomovec. Veď načo by mi bol veľký dom s luxusným nábytkom, keď nemám okolo seba ľudí, ktorí by z neho domov vytvárali a ja by som ho tak skutočne mohla nazvať?

V Boha verím, Cirkev nepotrebujem

Počujme eucharistickú reč zo 6. kapitoly Jánovho evanjelia, ktorú Ježiš predniesol v synagóge v Kafarnaume. Ježiš využil príležitosť zázračného rozmnoženia chleba, ktorá ľudí naladila voči nemu ešte pozitívnejšie, než tomu bolo predtým, a tak im začal hovoriť o veciach, ktoré boli veľmi trífalé, avšak podstatné. Ježiš povedal zástupom: „Ja som živý chlieb, ktorý zostúpil z neba. Kto bude jesť z tohto chleba, bude žiť naveky. A chlieb, ktorý ja dám, je moje telo za život sveta. Veru, veru, hovorím vám: Ak nebudete jesť telo Syna človeka a piť jeho krv, nebudete mať v sebe život. Kto je moje telo a pije moju krv, má večný život a ja ho vzkriesim v posledný deň. Lebo moje telo je pravý pokrm a moja krv je pravý nápoj. Kto je moje telo a pije moju krv, ostáva vo mne a ja v ňom. Ako mňa poslal živý Otec a ja žijem z Otca, aj ten, čo mňa je, bude žiť zo mňa. Toto je ten chlieb, ktorý zostúpil z neba, a nie aký jedli otcovia a pomreli. Kto je tento chlieb, bude žiť naveky.“ Mnohí túto jeho reč neznesli a Ježiša opustili. Takisto mnohí argumentujú, že si budú veriť po svojom, ale cirkev nepotrebujú. Reč sa však nesie stáročiami a kladie každého svojho poslucháča, a teda aj nás, pred vážne rozhodnutie: potrebujem toto o spoločenstvo, aby som mohol jesť Ježišovo telo?

Tieto myšlienky patria známemu kazateľovi, pátrovi Milanovi Bubákovi. Stále mi pripomínajú, že frázy typu „v Boha verím, Cirkev nepotrebujem“ sú výhovorkami duše, ktorá sa zrieka zodpovednosti za svoj duchovný život. Nie sú podložené ničím, okrem rozhodnutia nestarať sa o seba duchovne podľa Písma a podľa Krista. Ako sme si zaiste všimli, hlavným slovom v jeho reči je slovo *jesť*, celkovo sa v tomto krátkom texte nachádza sedemkrát. Ježiš nástojí na jedení, teda na nevyhnutnosti požívania jeho tela a jeho krvi. „Ak nebudete jesť telo Syna človeka a piť jeho krv, nebudete mať v sebe život,“ hovorí.

Nedá mi pri tomto jeho slove nespomenúť si na boje, ktoré sa pri stoloch odohrávajú v mnohých rodinách s malými deťmi: „Jesť!? Zase!? Prečo musíme stále len jesť!?“ - pýtajú sa drobci. Mnohé mamy sú nervózne z takýchto otázok. Predsa nie je nič logickejšieho, ako toto: „Musíš predsa jesť, aby si mohol žiť. A nielen to, aj aby si mohol rásť a ďalej sa vyvíjať.“ Deťom to ale moc nepovie.

Takéto deti sa nachádzajú aj v našich chrámoch. V nedeľu sa mnohí zhromažďujeme v kostoloch okolo eucharistického stola. No väčšina z prítomných, aj napriek tomu, že sedia pri stole, k stolu nepristúpia. Sú ako ten malý Janko, ktorý sa háda s mamou pri stole: „Zasa jesť!? A načo!?“

Ozaj, načo? My dospeli s dôvodom, prečo musíme jesť fyzický pokrm, už problém nemáme, ale máme ho stále s pokrmom duchovným, čiže s eucharistiou. Ježiš síce hovorí, že dôvodom jedenia jeho tela a pitia jeho krvi je to, aby sme mali život, ale to možno mnohým z nás pripadá príliš abstraktné. „Mať život! Aký život?! Predsa žijem, a to pomerne dobre!“ povedia si mnohí.

Skúsme si preto pozvať na pomoc veľkého teológa, sv. Tomáša Akvinského, ktorý nám tento Ježišov dôvod rozkladá na drobné. Svätý Tomáš uvádza štyri dôvody, prečo treba „jesť“ eucharistiu. Pri každom z nich vychádza z porovnania s našim jedením telesným. Slovo život, ktoré používa Ježiš, sv. Tomáš zamieňa za slovo viera. Pre Tomáša viera a život je jedno a to isté.

V prvom rade jeme preto, aby naše telo malo obživu. Ak by sme nejedli, zomreli by sme. Na udržanie telesného života treba preto pravidelný prísun potravy, bez ohľadu na to, či sa nám to páči alebo nie.

To isté platí aj pre eucharistiu. Ak nebudeme požívať eucharistiu, naša viera začne odumierať, až celkom zomrie. Čudujeme sa často, aké sú naše životy púste a naše vzťahy prázdne? Ako sa nevieme v našich každodenných skúškach pozeráť poza horizont a hľadať odpovede na naše ťažké otázky tam, kde ony naozaj sú, t. j. u Boha? Dôvodom môže byť

mŕtva viera, ktorá zomrela, lebo nemala pravidelný pokrm.

Ďalším dôvodom na prijímanie eucharistie je, aby sme vo viere rástli. V bežnom živote nám nestačí nezomrieť, t. j. udržovať v sebe minimum života, a tak prežívať. My potrebujeme aj rásť, prosperovať, podávať výkon. Nestačí živiť, treba žiť! To isté platí o viere. Aj vo viere potrebujeme rásť, stále, deň čo deň. Nikto nemôže povedať, že jeho viera je už zrelá. Viera každého, aj toho najveriaciejšieho človeka má stále rezervy. Ako by sme mohli svoju vieru otestovať? Ako by sme mohli zistiť, či

naša viera je ako tak zrelá? Keď ide o telesný rast, tam problém nemáme. U detí a mládeže na to používame meter a váhu. U dospelých úroveň zdravia. Ako ale posúdiť rast viery? Najlepším testom je rast v súcite, spoločení s ľuďmi sveta. V súcite, ktorý by nám nemal dať spať, keď vidíme okolo seba ľudí, ako žijú v biede, ako sú odtláčani na okraj alebo ako sa na nich pácha nespravodlivosť. A takýto súcit by nás, podobne ako tomu bolo i u Ježiša, mal viesť k činom. Zrelá viera sa pozná podľa angažovanosti sa na sociálnej spravodlivosti, na životoch tých, ktorí sú obeťmi zla. A túto schopnosť nadobúdajú tí, ktorí sa opravdivo spájajú s Ježišom v eucharistii.

Tretím dôvodom, prečo jesť eucharistiu, je podľa sv. Tomáša to, že eucharistia nás uzdravuje, ak sme chorí. Tak ako v bežnom živote máme jedlá, ktoré sú špeciálne vhodné pre chorých – kto z nás by nepoznal účinok dobrej slepačej polievky!? – eucharistia robí to isté v oblasti našej viery. Uzdravuje a obnovuje rany a škody, ktoré nám spôsobil hriech. Keď sa modlíme, svoj hriech si uvedomujeme a tiež si pri modlitbe uvedomujeme, akí sme chorí. No

až pravidelné prijímanie eucharistie spôsobuje, že v našich dušiach sa začne odohrávať akési tiché, pomalé, pokojné uzdravovanie.

A konečne po štvrté, Tomáš Akvinský hovorí, že bežné jedlo nám spôsobuje radosť a potešenie. Je iba málo ľudí, a sú to obyčajne ľudia s poruchami chuti, ktorí nemajú pôžitok a radosť zo stolovania. Chuť dobrého jedla ľudí priťahuje. Ale priťahuje ich aj spoločenstvo spolustolujúcich; veď niet nad dobrú partiu, ktorá sa stretne pri jednom stole a spolu trávi čas debatovaním o množstve zaujímavých vecí.

To isté platí i o nebeskom pokrme, o eucharistii. Prijímanie ju s radosťou a v spoločenstve tých, ktorí majú účasť na tej istej hostine ako my, s našimi bratmi a sestrami. Svätá omša, pri ktorej eucharistiu prijímanie, je duchovným spoločenstvom stola, kde sedíme ľudia toho istého zamerania s Ježišom uprostred. Ľudia, ktorí toto chápu a sú to schopní precítiť, odchádzajú od eucharistického stola vždy potešení a vždy užšie napojení jeden na druhého a spolu na Boha.

Milí priatelia, dovoľte mi skončiť slovami žalmistu: „Skúsme a presvedčme sa, aký dobrý je Pán!“

Martin Trojan, O. D. F.

Z kroniky našej obce

Prišli na svet:

apríl: Adam Gonda, Nela Harvanová, Lukáš Lacík

máj: Eliška Kuchárková

Opustili nás:

apríl: Jolana Léderová (87)

máj: Ružena Baranová (49), Ján Čief (76),
Jaroslav Košík (58), Pavol Repa (66)

SPOMIENKY

*Tam niekde v nebičku máme niekoho,
na koho s láskou spomínáme
a nikdy nezabudneme.*

Nezabudneme na pána **Vladimíra Cvrka**,
ktorý zomrel 1. 6. 1997 – 25. výročie.

A na pani **Elenku Cvrkovú**,
ktorá zomrela 3. 6. 2015 – 7. výročie.

S láskou spomínajú dcéra Katka s manželom
Vladkom, vnuci Peter s manželkou Ivkou, Paľko
s manželkou Helkou, pravnuci Katka, Kristínka,
Karolínka, Fedorko a Vilko.

*Už vás neprebudí slnko ani krásny deň.
Na valaštianskom cintoríne spíte svoj večný sen.
Na hrob vám môžem iba kyticu dať a horiacu sviecu.*

Angela Madarová.

Dňa 13. júna si pripomenieme 4. výročie,
čo si nás opustila vo veku 86 rokov.

Evka Madarová.

14. výročie, čo si nás opustila vo veku 55 rokov.

Jozef Madara.

35. výročie bude 24. 8. 1985. Ani si sa nedožil 61 rokov.

S láskou na vás spomíname.

Neprejde deň, aby sme nemysleli na vás.

Dcéra Marta a sestra s rodinou, vnučka a vnuk s rodinami.

Dňa 6. júla uplynul rok, čo nás navždy vo veku
82 rokov opustil náš milovaný manžel,
otec, starý a prastarý otec

Jozef Molnár.

S láskou a úctou naňho spomína manželka, deti
vnúčatá a pravnúčatá.

Ostaneš navždy v našich srdciach.

*Pozeráme hore ku hviezdám,
vieme, že si niekde tam.
Pri tom pohľade si slzy utierame
a na teba s láskou spomínáme.
Náhle si nás opustil,
nestihol si nám ani zbohom dať,
srdcia naše budú stále na teba spomínať.*

Dňa 9. júna 2022 uplynul rok od úmrtia
Mareka Šuchaňa.

S láskou spomína otec, brat Ján s rodinou,
priateľka Miška s rodinou, deti David a Timko,
najbližšia rodina, priatelia a známi.

*Odišla tiško, už nie je medzi nami,
no v našich srdciach stále žije spomienkami.*

Dňa 7. augusta uplynie rok, čo nás
navždy opustila

Lýdia Horváthová.

S láskou a úctou spomína manžel Jozef, dcéry s
rodinami, najbližší príbuzní a známi.

*„Odišli ste tiško, niet vás medzi nami, v našich
srdciach žijete krásnymi spomienkami“*

Dňa 26. júna 2022 uplynulo 25 rokov, čo nás
navždy opustila naša drahá mamička a stará,
Alžbeta Morvaiová.

Dňa 17. júna 2022 uplynie 9 rokov, čo nás
navždy opustil náš otec, starký a prastarký,
Alexander Morvai.

Prosím, venujte im tichú spomienku.

S úctou a láskou spomínajú dcéry,
vnúčatá, pravnúčatá a ostatná rodina.

POĎAKOVANIE

**Zo srdca ďakujeme všetkým príbuzným,
priateľom a známym za účasť na poslednej rozlúčke
s našou milovanou mamou a dcérou Máriou Fukasovou.
Ďakujeme za kvetinové dary a prejavy sústrasti,
ktorými ste sa snažili zmierniť náš hlboký žal.**

Smútiaca rodina

Letné okresné športové hry seniorov v Brezne

Dňa 08. júna 2022 sa konali letné okresné športové hry seniorov na futbalovom štadióne a v Aréne Brezno. Organizátorom bola Okresná organizácia Jednoty dôchodcov Slovenska v Brezne a usporiadateľom Mestská organizácia Jednoty dôchodcov Slovenska v Brezne.

Aj keď ráno sme sa zobudili do daždivého počasia, súťažiaci to neodradilo. Otvorenie letných okresných športových hier sa uskutočnilo v areáli Arény, kde sa napokon konali aj niektoré súťažné disciplíny. No a prestalo pršať, a tak sme sa presunuli na futbalový štadión, kde súťaže pokračovali. Súťažné disciplíny boli dané propozíciami, zvlášť pre seniorky a zvlášť pre seniorov.

Základnú organizáciu Jednoty dôchodcov Slovenska Valaská reprezentovalo 8 účastníkov – športovcov. Valaštianske seniorky Viera Sedláková, Viera Zelenčíková, Anna Demeová, Dáša Šimonová, súťažili v disciplínach: beh na 50 metrov, beh na 60 metrov, hod váľkom, kop na malú bránku futbalovou loptou, strelba zo vzduchovky, stolný tenis. A seniori Martin Krupa, Martin Popovič, Karol Krumpál, Miloš Pacera v disciplínach: kop na malú bránku futbalovou loptou, strelba zo vzduchovky, vrh guľou, stolný tenis. Po skončení súťaží boli vyhlásené výsledky a vyhodnotenie podujatia. Aj keď ZO JDS Valaská reprezentovalo 8 súťažiacich, nezaostali sme a úspešne sme našu organizáciu zastúpili. Dve zlaté medaily získala

Viera Zelenčíková, jednu zlatú Anna Demeová, jednu zlatú Martin Popovič. Bronzovú medailu získala Viera Sedláková a Miloš Pacera. A diplom za najlepšiu mladšiu športovkyňu Viera Zelenčíková. Všetkým súťažiacim, ktorí sa umiestnili na stupňoch víťazov, boli odovzdané medaily a diplomy, ktoré im odovzdal primátor mesta Brezno Tomáš Abel, predseda Okresnej organizácie JDS Brezno Michal Francák a za usporiadateľov Milan Hašan.

No a bolo sa treba rozlúčiť. Predseda OO JDS Brezno Michal Francák poďakoval nielen súťažiacim, ale všetkým, ktorí sa tohto podujatia zúčastnili aj ako fanúšikovia. Vyzdvihol hlavne to, že pri súťažných disciplínach sa nikto nezranil a podujatie ohodnotil ako veľmi úspešné, kde nešlo len o súťaženie, ale aj o stretnutie a rozhovory s priateľmi. Letné okresné športové hry ukončil.

Seniori, o rok dovidenia!

Viera Sedláková – ZO JDS Valaská

Deň detí na ihriskách

Dňa 04. 06. 2022 sa uskutočnil 1. ročník detskej súťaže pri príležitosti Medzinárodného dňa detí a 3. ročník futbalového turnaja. Podujatie organizovalo združenie Spolunačenie na multifunkčných ihriskách vo Valaskej. Boli vytvorené 3 kategórie. Prvá kategória bola vytvorená z najmenších detí od 3 do 10 rokov. Súťažili v preteku na kolobežke, bicykli, hádzali na terč a maľovali deti. V druhej kategórii si sily zmerali deti od 11 do 15 rokov vo futbalovom turnaji z Valaskej, Brezna a Chvatimechu. Deti si to užili, zápasy boli napínavé a atmosféra úžasná. Najstaršou kategóriou boli súťažiaci vo futbale od 16 do 50 rokov. Víťazmi boli úplne všetci, pretože každý mal neuveriteľnú radosť z pohybu. Chcel by som poďakovať všetkým zúčastneným, spoluorganizátorom, ale hlavne sponzorom, bez ktorých by sa toto podujatie neuskutočnilo.

Sponzori: Obecný úrad Valaská, Obecný úrad Hronec, Ing. Stanislav Nemky, Café Maestro, Perla Gastro, Hostinec pod Ťbočou, Krčma u Pltníka, Norbert Kučera, Marek Poliak, MUDr. Ľubomíra Dolinská, MUDr. Elena Auxtová, Vratko Strmeň, Fresh, čerpacia stanica Kubašiak, firma Tonus, Shell Berger, Bamu, ZLH Hronec, Kobok.

Už teraz sa na vás tešíme na budúci rok a veríme, že naše pozvanie prijmete.

Marián Bartoš

Veľkonočný stolnotenisový turnaj

Tradiáciu veľkonočného turnaja v stolnom tenise zvidnili nadšenci tohto športu pod vedením Ivana Karaka už pred niekoľkými desiatkami rokov. Po dvojročnej prestávke, kedy sa turnaj nekonal kvôli pandemickým opatreniam, sa v sobotu 30. apríla začala 21. ročníkom písať už jeho tretia desiatka. Tohto turnaja sa zúčastnilo desať amatérskych hráčov, ktorých na začiatku privítal starosta obce, pán Peter Jenča. Nad dohodnutým hracím systémom dohliadal pán Palko Gondok zo stolnotenisového oddielu vo Valaskej. Počas turnaja sa odohralo 90 viac-menej vyrovnaných zápasov. Hráčov, ktorí obsadili prvé tri miesta, odmenil pán starosta pohármi

a hodnotnými cenami. Celkový víťaz turnaja prvýkrát získal aj putovný pohár starostu obce. Organizátori a všetci zúčastnení sa rozhodli na počesť jedného zo zakladateľov turnaja premenovať toto podujatie od nasledujúceho ročníka na „Veľkonočný turnaj Ivana Karaka“.

Výsledky stolnotenisového turnaja 2022

1. Stanislav Slivka
2. Pavol Šmídák
3. Slavomír Koza
4. Miloš Pacera
5. Dušan Sličan
6. Ľubomír Zelenčík
7. Svetozár Semančík
8. Peter Jenča
9. Marian Zlevský
10. Ivan Gál

Veríme, že tradícia stolnotenisového Veľkonočného turnaja Ivana Karaka ostane vo Valaskej zachovaná čo najdlhšie a stolný tenis si nájde

svojich priaznivcov aj v ďalších generáciách. Už teraz sa tešíme na hojnú účasť v budúcom roku.

Ing. Pavol Šmídák

Matičný florbalový turnaj obce Valaská

Dňa 3. 6. 2022 sa v priestoroch telocvične ZŠ Jaroslava Simana uskutočnil už 5. ročník florbalového turnaja pre žiakov 2. stupňa škôl Horehronia. K nám do Valaskej zavítalo 7 škôl a 50 chlapcov, dievčat, ktorí sa rozhodli zabojskovať o putovný pohár. Po úvodných pokynoch sa začalo hrať kľúčom každý s každým. Som rád, že každé družstvo na turnaji vyhralo aspoň jeden zápas, a tak sa všetky zúčastnené školy stali víťazmi. Putovný pohár poputuje do Nemeckej.

CELKOVÉ PORADIE:

1. miesto: ZŠ s MŠ Nemecká
2. miesto: ZŠ J. Simana Valaská
3. miesto: ZŠ Šumiac
4. miesto: Gymnázium Brezno
5. miesto: ZŠ Jánošovka, Čierny Balog
6. miesto: ŠZŠ Brezno
7. miesto: ŠZŠ Valaská

Najlepším strelcom turnaja sa stal hráč **Kristián Kobzoš** (ZŠ s MŠ Ne-

mecká) s počtom **21** strelených **gólov**. Dostal cenu predsedu MO MS

ďakujem za účasť a verím, že na budúci rok, keď sa bude konať **6.**

Valaská a tiež aj novú florbalovú hokejku. **Najlepším brankárom** turnaja sa stal hráč **Adam Schö**n (ZŠ Jánošovka, Čierny Balog) s počtom 7 odchytených zápasov. Dostal cenu predsedu MO MS Valaská. **Všetkým zúčastneným družstvám** v mene obecného úradu, ZŠ J. Simana a MO MS vo Valaskej

OKRESNÉ KOLO VO FLORBALE

V pondelok 25. 4. 2022 sa uskutočnil po 2-ročnej prestávke florbalový turnaj žiakov okresu Brezno. V priestoroch MŠH Brezno si naše žiačky v základnej skupine zmerali sily so žiačkami ZŠ s MŠ Karola Rapoša /vyhrali/ a Gymnázia J. Chalupku, Brezno /prehrali/. Dievčatá bojovali húževnato a nakoniec skončili na 2. mieste.

V utorok 26. 4. 2022 sa uskutočnil taktiež po 2-ročnej prestávke florbalový turnaj žiakov okresu Brezno. V priestoroch MŠH Brezno si naši žiaci v základnej skupine zmerali sily so žiakmi ZŠ s MŠ Pionierka 2 /prehrali/, ZŠ s MŠ Karola Rapoša /vyhrali/ a ZŠ s MŠ Predajná /prehrali/. Chlapci sa veľmi snažili, ale, žiaľ, v skupine skončili na treťom nepostupovom mieste a nakoniec skončili na 5. mieste.

Touto cestou ďakujem všetkým florbalistom, ktorí reprezentovali nielen našu školu, ale vytvorili veľmi súdržný – súťažný tím.

PaedDr. Matúš Magera
vedúci florbalového krúžku ZŠ J.
Simana Valaská

